

**'N KONSEPTUALISERING VAN MISSIONÊRE DIAKONAAT MET
GEPAARDGAANDE IMPLIKASIES VIR BEDIENINGSTRUKTURE IN DIE
NEDERDUITSE GEREFORMEERDE GEMEENTE ONRUSRIVIER**

Nioma Venter

Studentenommer: 13247166

**'n Werkstuk ingelewer ter gedeeltelike voldoening aan die vereistes vir die
graad Magister Divinitatis aan die Universiteit van Stellenbosch**

Studieleier: Prof. K. Th August

Desember 2007

Verklaring

Ek, die ondergetekende verklaar hiermee dat die werk in hierdie werkstuk vervat, my eie oorspronklike werk is wat nog nie vantevore in die geheel of gedeeltelik by enige universiteit ter verkryging van 'n graad voorgelê is nie.

.....

Handtekening

.....

Datum

OPSOMMING

Die laaste helfte van die 20ste eeu word gekenmerk deur 'n paradigmaskuif vanaf die sogenaamde Christendom na 'n missionale teologie met gepaardgaande implikasies vir 'n missionale ekklesiologie. Die wese van die drie-enige, missionêre God noop die kerk om krities-hermeneuties te reflekteer op haar identiteit en roeping in terme van evangelisasie en aktiewe betrokkenheid in die wêreld as omvattende getuienistaak. Hierdie missionale ekklesiologie laat die klem sterk op die diakonale betrokkenheid van die kerk in die wêreld val. Die NG Kerk se refleksie op diakonia in die lig van missionale teologie, kan gevolg word in dié denominasie se konseptuele interpretasie van missionêre diakonaat en hoe dit in die praktyk van bedieningstrukture geïmplementeer word. Om die gang van hierdie ekklesiologiese ontwikkeling te ondersoek, word die funksionering van die barmhartigheidsbediening van die NG Gemeente Onrusrivier as gevallestudie gebruik.

SUMMARY

The second half of the 20th century marks a paradigm shift from Christendom to missional theology with implications for missional ecclesiology. The being of a triune, missional God urges the church towards a critical-hermeneutical self reflection on its identity and calling in terms of evangelization and active involvement in an all-inclusive witnessing in the world. Missional ecclesiology emphasizes diaconial involvement in the world. The reflection of the Dutch Reformed Church on diaconia can be learnt in its conceptualization of missional diaconial work and how it is being implemented in the practice of the church. This ecclesiological development is being studied using the ministry of compassion of the Dutch Reformed Congregation, Onrusriver as case study.

Getuienis as omvattende roeping:

**“Every dimension and aspect of their life
before a watching world...”.**

(Yoder (1992), In: Guder, 2006:430)

I N H O U D S O P G A W E

Bladsy

HOOFSTUK 1: DIE BELANGRIKHEID VAN KONSEPVERHELDERING IN 'N STUDIE VAN MISSIONÊRE DIAKONAAT **1-12**

1.1	AGTERGROND	1
1.2	NAVORSINGSPROBLEEM	4
1.3	HIPOTESE	5
1.4	NAVORSINGSMETODOLOGIE	7
1.4.1	Literatuurstudie	7
1.4.2	Tipe navorsing	7
1.4.3	Universum en steekproef	8
1.4.4	Data-insameling	8
1.5	AANBIEDING VAN DIE VERSLAG	9
1.6	LYS VAN AFKORTINGS	10
1.7	WOORDOMSKRYWINGS	10
1.7.1	Missio	11
1.7.2	Missionaal of missionêr	11
1.7.3	Missionale teologie	12
1.7.4	Missionêre diakonaat	12

HOOFSTUK 2: KONSEPTUALISERING, INTERPRETASIE EN PRAKTYK VAN MISSIONÊRE DIAKONAAT **13-33**

2.1	INLEIDING	13
2.2	EKUMENIESE ONTWIKKELING	14
2.2.1	Die ontwikkeling van 'n missionale teologie	14
2.2.2	Die ontwikkeling van 'n missionale ekklessiologie	18
2.2.3	Die konseptualisering van missionêre diakonaat	20
2.3	DIE ONTWIKKELING EN UITWERKING VAN MISSIONÊRE DIAKONAAT IN DIE NG KERK	22

2.3.1	Die ontwikkeling van 'n missionale teologie	23
2.3.2	Die interpretasie en praktyk van 'n missionale ekklesiologie	26
2.3.3	Die huidige stand in die konseptualisering van missionêre diakonaat in die NG Kerk	29
2.4	SAMEVATTING	33

HOOFSTUK 3: KONTEKS EN KULTUUR VAN DIE NG GEMEENTE

ONRUSRIVIER 34-47

3.1	INLEIDING	34
3.2	DIE KONTEKS VAN DIE NG GEMEENTE ONRUSRIVIER	35
3.2.1	Situasie en omgewingsanalise (Konteks)	36
	<i>(a) Ekumeniese samestelling en aktiwiteite</i>	38
	<i>(b) Kerklike maatskaplike dienste</i>	39
	<i>(c) Nie-regeringsorganisasies</i>	39
3.2.2	Gemeenteprofiel (Demografie)	40
	<i>(a) Ontstaan van die gemeente</i>	40
	<i>(i) Visie en missiestelling</i>	40
	<i>(ii) Kerkregering</i>	41
	<i>(iii) Teologiese model</i>	42
	<i>(iv) Personeel en leierskapstyl</i>	42
	<i>(b) Bedieningsanalise (Opgawe van aktiwiteite)</i>	43
3.3	GEWAARWORDINGE AANGAANDE DIE KONTEKS, KULTUUR EN IDENTITEIT VAN DIE PLAASLIKE GEMEENTE	44
3.4	SAMEVATTING	46

HOOFSTUK 4: DIE ETOS EN PRAXIS VAN MISSIONÊRE DIAKONAAT IN

DIE NG GEMEENTE ONRUSRIVIER 48-61

4.1	INLEIDING	48
4.2	'N VERKENNING VAN DIE MISSIONÊRE KARAKTER	

VAN DIE BARMHARTIGHEIDSBEDIENING	49
4.2.1 Omvattendheid van die bediening: persone wat bereik word deur projekte van die bediening	49
4.2.2 Die roepingsbewustheid van vrywilligers in die bediening	50
4.2.3 Ekumeniese diakonaat	50
4.2.4 Missionêre karakter van diakonaat	51
4.2.5 Kontekstuele beoordeling van betrokkenheid	52
4.2.6 Bedieningstrukture: skakeling tussen barmhartigheid en evangelisasie	53
4.2.7 Die uniekheid van kerklike dienslewering	53
4.2.8 Toerusting tot missionêre diakonaat	54
4.3 'N BYBELSE MODEL VIR MISSIONÊRE DIAKONAAT	55
4.3.1 Riglyne uit die Lukas evangelie	55
4.3.2 Beginsels vir missionêre diakonaat vanuit die gemeente as herberg	57
4.3.3 'n Praktiese teologiese ekklesiologiese model	59
4.3.4 Beginsels vir 'n missionêre diakonale praktyk	59
4.4 SAMEVATTING	60

HOOFSTUK 5: DIE IMPLIKASIES VAN MISSIONÊRE DIAKONAAT VIR DIE BEDIENINGSTRUKTURE VAN DIE NG GEMEENTE ONRUSRIVIER 62-70

5.1 INLEIDING	62
5.2 BAKENS ONDERWEG NA 'N MISSIONÊRE EKKLESIOLOGIE	62
5.2.1 Missionêre diakonaat het 'n Skriftuurlike woord- en daadkomponent	63
5.2.2 Die missionêre identiteit van die kerk is aan die wese van God gekoppel	63
5.2.3 Missionêre diakonaat is kontekstueel	64
5.2.4 Missionêre diakonaat het implikasies vir bedieningstrukture	64
5.2.5 Missionêre diakonaat word bevorder deur 'n bepaalde ekklesiologiese model en werkswyse	65
5.2.6 'n Omvattende definisie vir missionêre diakonaat	65
5.3 AANBEVELINGS TEN OPSIGTE VAN DIE MISSIONÊRE KARAKTER	

VAN BEDIENINGSTRUKTURE	66
5.3.1 Geïntegreerde evangelisasie- en barmhartigheidstrukture	66
5.3.2 Kontekstuele beoordeling van bedieningsaktiwiteite	66
5.3.3 Oriëntering (toerusting) van lidmate t.o.v. missionêre diakonaat	68
5.4 DIE MOONTLIKHEID VAN VERDERE VERKENNING	69
5.5 SAMEVATTING	69
6. BIBLIOGRAFIE	71-75

ADDISIONEEL: LYS VAN FIGURE

Figuur 1: Praktiese Missiologiese Ekklesiologiese proses	26
Figuur 2: (KMS) Holistiese benadering	28
Figuur 3: Omvattende Woordbediening: Getuienis (woord en daad)	32
Figuur 4: Gesprek tussen analises	43
Figuur 5: Barmhartighedsbediening: Aktiwiteite	45

BYLAAG 1: Gesprekstimulering (Fokusgroepgesprek)

DVD-opname: Fokusgroepgesprek (80 minute)

HOOFSTUK 1

DIE BELANGRIKHEID VAN KONSEPVERHELDERING IN 'N STUDIE VAN MISSIONÊRE DIAKONAAAT

1.1 AGTERGROND

Die navorser het as maatskaplike werker 16 jaar ondervinding as werknemer in verskillende diensvertakkinge van die Wes Kaapse Sinodale struktuur vir Diens van Barmhartigheid. Hiervan is die afgelope vier jaar as pastorale hulp by die Nederduitse Gereformeerde Gemeente Onrusrivier (NG Kerk) en wel in die amp as diaken vir Barmhartighedsbediening. In hierdie periode ondervind die kerkraad periodiek probleme met die verstaan van die etos van die Barmhartighedsbediening en dan veral insoverre die raakvlakke met die Evangelisasiebediening se werksaamhede in die plaaslike gemeenskap. Die aanvoeling is dat hierdie onderskeie bedieninge in veel nouer strukturele verband bestuur behoort te word.

Bosch (2005:323) gebruik die *Student Volunteer Movement (SVM)* as 'n voorbeeld om die kreatiewe spanning tussen sending, evangelisasie en barmhartigheid in die afgelope twee eeue te belig. Die oorgang van die 19de na die 20ste eeu is deur 'n oorweldigende optimisme in die sendingwêreld gekenmerk wat onder andere gelei het tot die ontstaan van die SVM in 1886 in Amerika. Hierdie studentebeweging het die verkondiging van die evangelie aangepak met die doel om die hele wêreld in hierdie generasie te evangeliseer (Bosch, 2005:301). In 1917 tydens 'n konferensie van die SVM het hierdie slagspreuk nie alleen sy trefkrag verloor nie, maar het dit plek gemaak vir 'n ander vraag: Bied Christus 'n doeltreffende oplossing vir die brandende sosiale en internasionale kwessies van die dag? Hierdie klemverskuiwing kenmerk dan ook 'n skuif van evangelisasie na 'n sosiale bewussyn en terselfdertyd van individu na samelewing. Onderliggend hieraan is die oortuiging dat verandering by die individu onwaarskynlik is as sy of haar konteks en/of omgewing nie ook

getransformeer word nie. Die verdere ontwikkeling van 'n sosiale bewussyn en die implikasies daarvan vir die verstaan van die kerk se roeping in die wêreld, sal in die verloop van die ondersoek aangespreek word.

De Klerk (1990:3) verklaar dat 'n duidelike teologiese opgawe van die barmhartighedsdiens in die NG Kerk van groot belang is, aangesien dit verband hou met die lewe, die aard en die voortbestaan van die kerk. Sosiale bewussyn is nie alleen aktueel in die tyd waarin ons leef nie, maar is Skriftuurlik en onomwonde deel van die roeping van die kerk. Die woord 'diens' is van die Griekse woord *diakonia* afgelei (De Klerk, 1990:4). Voorafgaande bespreking aangaande die spanning tussen sending, evangelisasie en die sosiale bewussyn (barmhartigheid), bied 'n goeie inleiding vir die verklaring van 'n term wat vandag redelik algemeen in kerkvergaderings van die NG Kerk gebruik word, naamlik **missionêre diakonaat**. Crafford (De Klerk, 1990:351) verduidelik in die lig hiervan dat die term van twee kante af verklaar kan word:

**Eensyds kan dit die diakonale dimensie van die sendingaksie wees
of andersyds die missionêre dimensie van diakonale aksie.**

Hierdie raakpunte suggereer onmiddellik iets van 'n noue samewerking tussen sodanige bedieninge binne 'n gemeentestruktuur, oftewel 'n missionêre ekklesiologie.

Die Agenda vir die Algemene Sinode van die NG Kerk (1998:182, 4.4.4.2) beskryf die kerk se Diens van Barmhartigheid as diakonale Woordbediening (daadverkondiging) gerig op gelowiges binne die kerk, maar ook op nie-gelowiges buite die kerk. Sodoende word missionêre diakonaat dan beskryf as dié faset van daadverkondiging wat op nie-gelowiges gerig is en behoort missionêre diakonaat nie alleen 'n georganiseerde aktiwiteit van die kerk te wees nie, maar deel van die spontane getuieis van elke lidmaat en gemeente (Agenda vir die Algemene Sinode van die NG Kerk, 1998:182, 4.4.4.5). Dit blyk asof die NG Kerk met hierdie verstaan van missionêre diakonaat met die

voorveronderstelling werk dat die samelewing in twee groepe verdeel kan word: gelowiges wat aan 'n institusionele kerk behoort en ongelowiges wat nie kerklidmate is nie. Die indruk word hiermee geskep dat persone wat nié aan die kerk behoort nie, ongelowig is en dat alle kerklidmate gelowiges is! My aanvoeling is dat die konseptualisering van missionêre diakonaat dalk liefies nie aan geloof of ongeloof gekoppel moet word nie, maar 'n wyer lens moet soek om die omvattende getuienis van die kerk Skriftuurlik te definieer.

In stap in die rigting van laasgenoemde argument word in Deel II van die Agenda vir die Twaalfde Sitting van die Algemene Sinode van die NG Kerk in Hartenbos in 2004 waargeneem. Hier verklaar die Sinode dat missionêre diakonaat die grootste enkele uitdaging geword het wat nou vanuit die Suid-Afrikaanse konteks aan die kerk gestel word (2004:46, 11.1). Die besef het posgevat dat die missionêre en diakonale praktyke nie in praktyk óf in beginsel van mekaar onderskei of geskei kan word nie. Dit het gelei tot die daarstelling van 'n Kommissie vir Missionêre Diakonaat om groter samewerking tussen kommissies te bevorder. Uit verslae blyk dit dat die Sinode in 'n proses van nadenke is oor die kerk se roeping en die strukture wat daarvoor in plek behoort te wees.

Louw (1998:9) beveel in die geval van kwalitatiewe navorsing aan dat 'n verkenningsgesprek gevoer word in voorbereiding tot die navorsing. Na aanleiding hiervan is 'n gesprek gevoer met Ds. WC van der Merwe (AKDB Sekretaris:Diensgetuienis) om te bevestig dat die konseptualisering van missionêre diakonaat tans 'n brandpunt in die Kommissies vir Diens van Barmhartigheid is en dat daar trouens in Junie 2007 'n verslag in die verband verwag word. Die navorser het die voorlopige verslag bekom en sal dit benut in die hieropvolgende bespreking.

1.2 NAVORSINGSPROBLEEM

Die navorsingsprobleem staan eerstens in verband met die konseptualisering van missionêre diakonaat. In die Agenda vir die Tiende vergadering van die Algemene Sinode (1998:181, 4.4.1) word erken dat daar in die praktyk steeds verwarring bestaan oor wat missionêre diakonaat behels. Is dit dieselfde as interkerklike hulpverlening en waar hoort dit as kerklike werksaamheid tuis? Hoort dit by kerklike kommissies vir barmhartigheid of by sending of selfs iewers tussen-in?

Wanneer daar uitsluiting gevind word vir die betekenis van missionêre diakonaat, is die tweede vraag wat die implikasies daarvan vir bedieningstrukture binne 'n plaaslike gemeente is, oftewel vir 'n prakties-teologiese missionêre ekklesiologie. As die vergadering van die Algemene Sinode (2004:47) van mening is dat die missionêre en die diakonale in die praktyk, maar ook in beginsel nie van mekaar geskei kan word nie, ontstaan die vraag hoe dit die bedieningsmodi op plaaslike vlak affekteer.

Die agtergrondstudie bevestig 'n spanning tussen sending, evangelisasie, en barmhartigheid in die verstaan van die kerk se roeping in die wêreld. 'n Onderzoek na die genoemde konseptualisering is dus relevant. Baker (1994:96) wys daarop dat in die afbakening van 'n navorsingsprobleem, die uitvoerbaarheid van die ondersoek van belang is. Uit die agtergrondstudie blyk dit dat daar voldoende gegewens sal wees om die konseptualisering van missionêre diakonaat na te vors en ook in die praktyk te ondersoek. Uitvoerbaarheid word verder bevorder deurdat die ondersoek tot 'n enkele gemeente-analise beperk word. Die keuse van die gemeente staan in direkte verband met die navorser se betrokkenheid as pastorale hulp by die gemeente.

Die NG Gemeente Onrusrivier het die uitdaging aanvaar om as missionêre gemeente te funksioneer en streef daarna om haar bedieningstrukture so effektief moontlik te organiseer om die koninkryk van God in hierdie spesifieke konteks te dien. Die belang van navorsing is geensins onder verdenking vir hierdie gemeente as daar in ag geneem word dat die genoemde twee bedieninge

reeds 'n geruime tyd in gesprek is oor die strukturele beperkinge wat tans ervaar word nie. Babbie (1992:110) beklemtoon dan juis die belang van die toepaslikheid van navorsing. 'n Ondersoek na die presiese betekenis van missionêre diakonaat is uiters relevant vir die geïdentifiseerde gemeente en selfs wyer. Een van die probleme waarvoor die bediening in die NG Gemeente Onrusrivier soms te staan kom, hou verband met die vrywilligers wat by sending, evangelisasie en barmhartigheid betrokke is. Ondervinding het geleer dat lidmate wat by die barmhartighedsbediening betrokke is, nie altyd die vrymoedigheid het om wel in woord én daad te getuig nie, en ook andersom. Dit beteken dat daar in die beplanning van samewerking tussen hierdie bediening baie kreatief te werk gegaan moet word om gesamentlike doelwitte te bereik.

1.3 HIPOTESE

Die hipotese wat die navorsingsprobleem onderlê is dat missionêre diakonaat 'n sterk teologiese grondslag het, voortspruitend uit teologiese ontwikkeling in veral die laaste gedeelte van die 20ste eeu, maar dat hierdie ontwikkeling nog moeilik grondslag in die praktyk van gemeentebediening vind. Louw (1998:27) beklemtoon dat teologie prakties moet wees. Dit beteken nie alleen dat teorie praktyk moet word nie, maar veral dat teorie (teologie) tot singewing sal bydra in die praktiese lewe van die kerk. 'n Nuwe filosofie van dienslewering is nodig (Louw, 1998:31) om die aksies van die kerk te transformeer na wat bekend staan as missionêre diakonaat. 'n Herstruktureringproses op gemeentevlak sal derhalwe met kundige begeleiding gefasiliteer moet word indien die Sinode van die NG Kerk van mening is dat missionêre diakonaat die kerk nader aan haar roepingsfunksie in die wêreld kan bring. Dit is dan juis om hierdie rede dat die Algemene Sinode in Junie 2007 moet besluit oor die Diensgroep Diens en Getuienis se voorstel dat 'n ad hoc navorsingsgroep aangewys sal word om 'n geïntegreerde, praktiese gemeentelike ekklesiologie daar te stel wat uitvoering kan gee aan missionêre diakonaat (ongepubliseerde bron; 2007 verslag van die Algemene Sinode).

Die skuif na wat vermoedelik met missionêre diakonaat bedoel word, kan problematies vir gemeentes wees as gevolg van die paradigmas waarop bediening en veral dan sending, evangelisasie en barmhartigheid in die verlede bedryf is. Du Toit (1994:3,4) verduidelik dat teologie konteks gebonde is, wat beteken dat ons paradigmas en of verstaan van die waarheid aan konstante verandering onderworpe is. Hy noem dit 'kritiese realisme' (1994:7) en verklaar dat teologiese konsepte en modelle deurgaans nodig is om ons verhouding met God en God se verhouding met die mensdom te definieer. Anders gestel: dit is nodig vir die kerk om in haar huidige konteks te besin hoe die verstaan van haar roeping ontwikkel het, maar ook hoe dit nou in hierdie huidige konteks geïnterpreteer moet word. Hoe beïnvloed die huidige sosiale, politiese en ekonomiese omstandighede die wyse waarop die kerk haar roeping moet uitleef?

Die navorser is van mening dat die onderskeid wat daar in kerkstrukture gemaak is tussen sending, evangelisasie en barmhartigheid, in verband staan met 'n paar paradigmas, waaronder:

- 'n praktiese reëling wat bediening in kerkstrukture geskei het wat mettertyd 'n onderskeiding tussen die missionêre en diakonale dienste teweeg gebring het. Die Agenda vir die Twaalfde Sitting van die Algemene Sinode (2004:49, 11.4.1 (4)) erken dat wat in die kerk se bediening histories ter wille van praktiese behoeftes geskei is, mettertyd in geskeide bane, diensstrukture en kommissies georganiseer is en heelwat oorvleueling en onvoldoende kommunikasie tot gevolg gehad het;
- 'n geestelik verskraalde verstaan van barmhartigheidsdiens wat die gevaar van bloot medemenslike welwillendheid inhou. Na hierdie verskynsel kan ook verwys word as 'n gebrekkige teologiese onderbou/verstaan van dit wat Louw (1998:36) *fides quaerens actum* noem. In sy definisie van teologie dui hy diensbaarheid as een van die aksies in 'n soeke na betekenisvolle geloofsuitlewering aan;

- 'n eensydige visie of gedeeltelike roepingsbewustheid by individuele lidmate, naamlik om alleenlik in noodverligting betrokke te wees en nie in woordverkondiging nie.

1.4 NAVORSINGSMETODOLOGIE

Die spesifieke navorsingsmetodologie wat in die uitvoering van hierdie ondersoek beoog word, word vervolgens bespreek.

1.4.1 Literatuurstudie

Die navorsingsprobleem staan grootliks in verband met die konseptualisering, interpretasie en praktyk van die begrip missionêre diakonaat. Die fokus van die literatuurstudie sal gevolglik val op 'n verkenning van die epistemologiese raamwerk wat hierdie areas onderlê. Dit is die navorser se aanvoeling dat die literatuurstudie moet fokus op die ontwikkeling van die missionale kerkkonsep en die verstaan van diakonaat in die breër ekumene, maar dan ook spesifiek in die NG Kerk. Hiervoor sal die interpretasie van die Sinodale vergaderings van die NG Kerk in Suid Afrika vanaf 1990-2007 in die ontwikkeling van die term *missionêre diakonaat* as hoofbron gebruik word. Die ondersoek word histories afgebaken tot die laaste gedeelte van die 20ste eeu.

1.4.2 Tipe navorsing

'n Kwalitatiewe benadering sal in die ondersoek gevolg word. Louw (1998:5) verduidelik dat kwalitatiewe navorsing die geleentheid skep om 'n navorsingsprobleem deur middel van waarneming te benader. Dit werk dus nie met onveranderlike gegewes nie. Mason (1998:4) sluit hierby aan en beskryf die waarde van kwalitatiewe navorsing as volg: dit laat ruimte vir interpretasie (in die geval van hierdie ondersoek 'n interpretasie van konseptualisering en praktyk); dit is 'n konteks-sensitiewe metode om met data om te gaan; analise en

verklaring dra by tot die ontrafeling van 'n situasie wat andersins uiters kompleks kon wees.

Louw (1998:5) meen dat kwalitatiewe navorsing 'n postmodernistiese benadering is wat by uitstek ruimte laat vir interpretasie. Bevindings uit hierdie ondersoek mag dus vir die NG Gemeente Onrusrivier relevant wees, maar nie noodwendig vir 'n ander gemeente nie. Dit beteken egter nié dat die navorsing nie ook die potensiaal het om relevant te wees vir die breër familie van NG gemeentes in Suid Afrika in 2007 nie.

1.4.3 Universum en steekproef

Die ondersoek sal afgebaken wees tot die praktyk van missionêre diakonaat in die NG Gemeente Onrusrivier. Die navorsing staan in direkte verband met die navorser se betrokkenheid as pastorale hulp by hierdie gemeente en die gemeente se missionêre visie.

1.4.4 Data-insameling

'n Beskrywende benadering sal gevolg word deur gebruikmaking van veelvoudige tegnieke (Louw, 1998:5-6) in die insameling van data:

- die navorser se persoonlike ervaring in die area van diakonaat sal gereflekteer word;
- bestudering van relevante verslae en dokumente van die Sinode sowel as die NG Gemeente Onrusrivier;
- 'n semi-gestruktureerde fokusgroepgesprek sal met bedieningsleiers, vrywilligers (lidmate) en leraars van die NG Gemeente Onrusrivier gevoer word (Mouton, 2001:99,105). Daar sal van die hulp van 'n skriba vir hierdie proses gebruik gemaak word. Die notule van die gesprek sal as dokument vir die empiriese data gebruik word.

Terselfdertyd sal 'n video-opname van die fokusgroepgesprek gemaak word om as verifiëring van die notule te dien.

Met verwysing na die fokusgroepgesprek as instrument vir data-insameling, beskryf Verster (2003:257) uit 'n artikel van Mukhala & Groenewald (1998) die voordele van hierdie metode. Die houdings, menings en sieninge van individue word binne die konteks van 'n groep waargeneem en ingewin. Hierdie tegniek is in besonder voordelig as hulpmiddel in 'n proses van beleidsvorming, maar dan in die geval van die huidige studie ook om bestaande beleid en werkswyse te ondersoek. Die fokusgroep fasiliteer 'n groot hoeveelheid inligting binne 'n kort tydsverloop. Die skrywers van die artikel onderstreep die belangrikheid daarvan dat die navorser, nadat sy die inleiding gelewer het en die raamwerk vir die gesprek voorsien het, 'n lae profiel moet handhaaf tydens die groepsinteraksie. Die rol van die navorser is grootliks om die relevansie van die gesprek te bly verseker.

1.5 AANBIEDING VAN DIE VERSLAG

Die doel met hoofstuk 1 is om die aanloop tot die ondersoek en die relevansie vir praktiese teologie uit te wys. Die navorsingsmetodologie word ook hier uiteengesit ten einde die logiese verloop van die ondersoek en die verslag aan die leser te verduidelik.

Die verkenning van literatuur hou direk verband met die doelwitte van die ondersoek. Hoofstuk 2 bespreek die epistemologiese raamwerk wat die missionale ekklesiologie en die verstaan van diakonaat insluit. Konseptualisering van missionêre diakonaat word deeglik in hierdie hoofstuk uitgewerk met besondere klem op die NG Kerk se interpretasie hiervan.

Aangesien die ondersoek na die konseptualisering van missionêre diakonaat direk in verband staan met die interpretasie hiervan deur die NG Gemeente Onrusrivier, bied hoofstuk 3 'n beperkte gemeente-analise aan. Die onmiddellike

konteks van die gemeente word verken, waarna 'n identiteitsanalise uitgevoer sal word ten einde die kultuur (etos) van spesifiek die barmhartigheidsbediening te bepaal.

Na afloop van die teoreties gefokusde hoofstukke 1-3, bied die navorser in hoofstuk 4 'n volledige verslag na aanleiding van die fokusgroepgesprek waartydens die houdinge, sienings en menings van vrywilligers in die barmhartigheid- en evangeliesasiebedieninge getoets is, gevolg deur hoofstuk 5 wat die implikasies van hierdie waarnemings vir die praktyk bespreek.

1.6 Lys van afkortings

Die volgende afkortings word in die verslag gebruik:

GOCN	Gospel in Our Culture Network
HTA	Hermanus Transformasie Assosiasie
KMS	Kingfisher Mobiliserings Sentrum
NG Kerk	Nederduitse Gereformeerde Kerk
SKDB	Sinodale Kommissie vir Diens van Barmhartigheid
SVM	Student Volunteer Movement
WRK	Wêreldraad van Kerke

1.7 Woordomsrywings

Let asseblief daarop dat aangesien die fokus van hierdie ondersoek juis konseptualisering is, die woordomsrywings wat hier aangebied word, slegs inleidend is. Hoofstuk 2 bied 'n meer omvattende bespreking van die belangrikste terme.

1.7.1 'Missio'

‘Missio’ is ‘n Latynse woord wat as vertaling vir die Griekse ‘apostello’ dien. Dié Griekse term dui op gestuurdheid. Dit is van hierdie ‘missio’ dat die byvoeglike vorm, missionêr afgelei is, om die wese en aard van die kerk se roeping en die fokus van bedieninge aan te dui.

1.7.2 Missionaal óf missionêr

Die Afrikaanse taal lewer ‘n matige ongemak op met die vertaling van die Engelse ‘missional theology’. Die woord ‘missionaal’ kom in geen Suid-Afrikaanse woordeboek (1948-2006) of woordelys, óf in Nederlandse óf Duitse woordeboeke voor nie. Die Woordeboek vir Afrikaanse Taal (2005) spesifiseer dat die ‘-aal’ uitgang as agtervoegsel gebruik word by selfstandige naamwoorde van Franse, Griekse en Latynse herkoms om byvoeglike vorm te gee soos byvoorbeeld in die geval van ‘kollegiaal, sinodaal, missionaal’. Dieselfde funksies word by ander woorde verrig deur die agtervoegsel ‘-êr’, soos in die geval van missionêr. Dit blyk dat die term ‘missionêr’ reeds ‘n verstaansgeskiedenis en gebruiksreg in Afrikaans verwerf het. In die lig van hierdie oorsigtelike taalkundige ontleding, blyk enige van die terme ‘missionaal’ óf ‘missionêr’ aanvaarbaar te wees. Die navorser verleen voorkeur aan die byvoeglike vorm ‘missionêr’, maar sal ook met verwysing na teologie en ekklesiologie van die wisselterm ‘missionaal’ gebruik maak¹.

1.7.3 Missionale Teologie

Die woord ‘missionaal’ gee uitdrukking aan die gedagte van God se missie (missio Dei) wat volgens ‘n sekere verstaan, allesbepalend is vir die bestansreg van die kerk opsigself. Die implikasie is dat die kerk nie vir haarself of slegs vir haar lede bestaan nie, maar dat die kerk geroepe is om in die missie van die drie-enige God arbeidsaam te wees op aarde. Missionale teologie is ‘n poging

¹ Erkenning word gegee aan afgetrede Professor Phil Robinson wat behulpsaam was met die taalkundige ontleding van die Afrikaanse vertaling vir ‘missional theology’.

om God weer sentraal te kry in ons geloofsgemeenskappe teenoor die selfgesentreerdheid waaraan die kerk haar in die verlede ook reeds skuldig gemaak het (Roxburgh, 2005:12).

1.7.4 Missionêre diakonaat

Missionêre diakonaat belig die woord- en daadgetuieis van individuele gelowiges en van die kollektiewe liggaam van Christus. Enersyds verwys dit na die missionêre dimensie van barmhartigheid en andersyds na die dienskomponent, oftewel die diakonale dimensie van evangelisasie (Crafford, 1990:351).

Daar sal nou oorgegaan word tot 'n bespreking van die epistemologiese raamwerk wat die missionale ekklesiologie en die verstaan van diakonaat verken.

HOOFSTUK 2

KONSEPTUALISERING, INTERPRETASIE EN PRAKTYK VAN MISSIONÊRE DIAKONAAT

2.1 INLEIDING

‘n Verantwoordelike besinning oor missionêre diakonaat begin myns insiens by ‘n bybelse perspektief, oftewel ‘n teologiese fundering vir hierdie konsep. Daar het wel talle publikasies in dié verband sedert die middel van die 20ste eeu tot op hede verskyn, veral met betrekking tot die ontwikkeling van ‘n missionale teologie en die missionale kerk. Voorbeelde van sodanige publikasies is dié van David Bosch (2005) *Transforming Mission. Paradigm Shifts in Theology of Mission*; Goheen (2000) *“As the Father sent Me, I am sending you”*. *Leslie Newbigin’s Missinary Ecclesiology*; en Darrell Guder (1998), *Missional Church. A Vision for the Sending of the Church in North America*. Nietemin is ‘n goeie oorsig oor die teologiese fundering vir die missionale kerk, waarbinne missionêre diakonaat verder bespreek kan word, van belang vir hierdie studie. Dickinson (2002:404) vat sodanige refleksie saam as ‘n morele, konseptuele en operasionele beskouing van die fokus wat oor die laaste helfte van die 20ste eeu tot nou verskyn het.

‘n Oorsig oor die ontwikkeling van ‘n missionale teologie sal help om die NG Kerk se hantering van die konseptualisering van missionêre diakonaat beter te verstaan. Daar het inderdaad groot paradigmaskuiwe plaasgevind in die ontwikkeling van ‘n missionale teologie. Hierdie veranderende konteks sal in die loop van die hoofstuk bespreek word. In ‘n bespreking oor die werksaamhede van die Gospel in Our Culture Network (GOCN), maak Goheen (2006:480) die opmerking dat dit ‘n groot uitdaging is om ‘n missionale ekklesiologie te versterk in die konteks van ‘n toenemend verbrokkelende Christendom. Hierdie stelling sal ondersoek word en uiteindelik bewys dat die NG Kerk waarskynlik voor dieselfde uitdaging as die GOCN staan ten einde relevant te bly in ‘n post-modernistiese era. Doelbewuste aanpassings vir ‘n missionêre gerigtheid in die praxis en etos van kerklike bediening sal gemaak moet word om in voeling te bly met God se hartklop en roeping van die kerk vir die konteks waarin ons leef.

Aangesien die primêre fokus van die ondersoek die konseptualisering van missionêre diakonaat is, is dit van belang om die epistemologiese raamwerk te bepaal wat hierdie begrip onderlê, tesame met die voorafvermelde konteks

waarin die verstaan van die konsep en die uitwerking daarvan realiseer. Hierdie hoofstuk bestudeer die ontwikkeling van die missionale kerkbegrip in die breër ekumene en meer spesifiek in die NG Kerk, met die voortspruitende verstaan van missionêre diakonaat.

2.2 EKUMENIESE ONTWIKKELING

Die epistemologiese raamwerk waaruit missionêre diakonaat ontwikkel, is myns insiens 'n missionale teologie, missionale ekklesiologie, en uiteindelik die etos van missionêre diakonaat.

2.2.1 Die ontwikkeling van 'n missionale teologie

Hendriks (2004:24) beklemtoon die feit dat die beoefening van teologie te make het met die verstaan van God. 'n Antropologie wat die mens as beeld van God bely (Genesis 1:26-28)², vind derhalwe sy identiteit in die wese van God self. Roeping, hetsy van die individu of van die kerk, het alles te make met die verstaan van God en daaruit voortspruitend die verstaan van die self. Die ontwikkeling van 'n missionale teologie hou direk verband met hierdie identiteitsoeke.

Na die Tweede Wêreldoorlog laat Karl Barth by die Brandenburg Sending Konferensie (1932) die klem val op sending as 'n aktiwiteit van God self, teenoor die vroeëre paradigma van sending as 'n aktiwiteit los van die kerk. In 1952 by die Willingen Konferensie, word sending direk gekoppel aan die wese en aard van God self. God die Vader stuur God die Seun na die wêreld om te genees en om te rekonsilieer; God die Vader en God die Seun stuur die Heilige Gees wat

² "26. En God het gesê: Laat Ons mense maak na ons beeld, na ons gelykenis, en laat hulle heers oor die visse van die see en die voëls van die hemel en die vee en oor die hele aarde en oor al die diere wat op die aarde kruip. 27 **En God het die mens geskape na sy beeld**; na die beeld van God het Hy hom geskape; man en vrou het Hy hulle geskape. 28 En God het hulle geseën, en God het vir hulle gesê: Wees vrugbaar en vermeerder en vul die aarde, onderwerp dit en heers oor die visse van die see en die voëls van die hemel en oor al die diere wat op die aarde kruip." (Ou Vertaling, 1933)

bymeekaarmaak, bemagtig en die kerk as 'n gemeenskap van getuies, as die gestuurdes van God uitstuur om getuies van Christus te wees (Handelinge 1:8)³ (Guder, 2005:425). Sending is nie primêr 'n aktiwiteit van die kerk nie, maar 'n eienskap van God. Die konsep *missio Dei*, soos wat Barth se bekendstelling van 'n Trinitêre teologiese verstaan mettertyd genoem is, dui op die deelname van die kerk aan God se liefde vir die wêreld. Hierdie konsep het wye ondersteuning gevind, nie alleen in die WRK lede kerke nie, maar ook in die Oosterse Ortodokse kerk, talle Evangeliese kerke en uiteindelik ook in die Rooms Katolieke kerk (Bosch, 2004:390). Goheen (2006:481) haal die bekende uitspraak van Willingen as volg aan: Daar is geen deelname in Christus sonder deelname in Sy sending na die wêreld nie. Schutte (2003:247) verduidelik dat die kerk 'n stuk wêreld is waarop God beslag gelê het en waar Sy oorname met vreugde aanvaar is. God stuur die kerk na die wêreld met die boodskap van die heil in Christus.

Wanneer Bosch (2005:188) die ontwikkeling van missionêre teologie vanaf vroeë Christendom tot nou bespreek, noem hy dit die evolusie van die missionêre idee. Inderdaad kenmerk die 20ste eeu 'n daadwerklike paradigmaskuif wat Guder (2005:424) beskryf as die skuif van Christendom na 'n missionale teologiese verstaan. Met Christendom word die Konstantynse bestel van komplekse verhouding tussen kerk, staat en samelewing in die Westerse wêreld bedoel. Binne hierdie paradigma is sending (evangelisasie) verstaan as 'n uitbreiding van die kerk wat plaasvind vanaf die Weste na die Derde Wêreld. Die kerk self is 'n geïnstitusioneerde omgewing waarbinne bekeerlinge 'geplaas' word nadat hulle vir die Christendom gewerf is. Aparte strukture bestaan tussen kerk en sendingorganisasies, wat sending gevolglik net één van die aktiwiteite maak wat dalk tot 'n mate deur die kerk ondersteun word (Goheen, 2006:480).

Die onderliggende teologiese betekenis en identiteitsbeskouing gepaardgaande met die *missio Dei*, transformeer die totale betekenis van sending, oftewel die

³ Handelinge 1:8 "...maar julle sal krag ontvang wanneer die Heilige Gees oor julle kom, en julle sal my getuies wees in Jerusalem sowel as in die hele Judéa en Samaría en tot aan die uiterste van die aarde". (Ou Vertaling)

getuienistaak van die kerk. Guder (2006:428) wys daarop dat Karl Barth reeds lank voordat die term “missionaal” populêr begin raak het, die wese van Christenwees as getuienis beskryf het. Daarom staan alles wat die Christelike gemeenskap is en doen direk in verband met die roeping tot getuienis. Die tema van getuienis is nie alleen sentraal in die verstaan van ‘n missionale teologie nie; dit is trouens ‘n sentrale tema in die Nuwe Testament. Markus 3:14-15 vat die kern van ‘n missionale teologie effektief saam: “En Hy het twaalf aangestel, sodat hulle saam met Hom kon wees en Hy hulle kon uitstuur om te preek en mag te hê om siektes te genees en die duiwels uit te dryf” (OAV). So is daar ook Johannes 20:21: “Soos die Vader My gestuur het, stuur Ek julle ook” (OAV), dié teks waarop Leslie Newbigin ‘n missionale ekklesiologie bou. 2 Korintiërs 3:3 bied ‘n verdere nuanse op die tema: “...omdat julle duidelik ‘n brief van Christus is deur ons diens berei, geskrywe nie met ink nie, maar met die Gees van die lewende God;” (OAV). Daar is nog talle voorbeelde. Guder (2006:430) wil die punt maak dat die Nuwe Testament ‘n sterk appél maak op ‘n omvattende getuienistaak as roeping van elke gelowige se lewe. Die lewe van die gelowige en daarom van die kerk, moet getuig van Christus. Hy haal die bekende stelling van Yoder (1992) in die verband aan: “Every dimension and aspect of their life before a watching world...”. Getuienis is nie maar een van die aktiwiteite nie; dit is die allesomvattende roeping. Dit is Woord én daad. Dit is Woord én brood.

In Bosch (2005:188) se bespreking van die ontwikkeling van ‘n missionale teologie, verwys hy na Küng (1984) se beskrywing van die moderne era as die ekumeniese of holistiese era. Teologiese ontwikkeling staan nie los van wêreldgebeure nie, maar gaan hand-aan-hand met politieke en sosiale verwickelinge wat ingrypende veranderinge na die Tweede Wêreldoorlog (1939-1944) in die wêreldgemeenskap teweeggebring het. Psigososiale wetenskappe plaas in hierdie periode die aksent op hulpverlening en sosiale verantwoordelikheid. Indien die kerk relevant wil wees in hierdie tydsges, vereis haar fokus teologies-begronde antwoorde op die probleme van die dag (De Klerk, 1990:3). Dit is in hierdie konteks wat missionale teologie bepaalde

nuanses begin vind, waaronder die diakonale bewussyn met implikasies vir kerklike betrokkenheid in die wêreld.

Dickinson (2002:404) beskou die 1966 WRK Konferensie te Geneva as 'n waterkskeidingsgebeurtenis vir diakonale bewussyn. Hierdie Kerk en Samelewing konferensie is as 'n kairos oomblik vir etiese refleksie op die kerk beleef. Dickinson (2002:404) stel dit in die woorde van Gustavo Gutierrez wat dit die oomblik noem toe stemme uit die "onderkant van die geskiedenis", oftewel stemme uit die Derde Wêreld hoorbaar begin raak het. Daar is die bydraes uit Asië, Afrika, Latyns-Amerika en die Midde-Ooste wat die ekumeniese visie op diakonaat sigbaar begin beïnvloed het. Bosch (2005:188) noem die volgende faktore wat die kerk in die 20ste eeu begin uitdaag het om oor sy roeping te besin: die Weste was nie langer die alleen-eienaar of dominante verspreider van die evangelie nie; nog nooit voorheen in die geskiedenis is onreg só uitgedaag deur bevrydingsbewegings nie; Westerse tegnologie en die hele idee van voorspoed en sukses wat deel van die Verligting was, was sterk onder verdenking; ekologiese realiteite en bedreiging wat inderdaad so ernstig soos die oorlewing van die mensdom as sulks is; interreligieuse uitdagings in die lig van godsdienstvryheid as 'n basiese menslike reg. Die lys kan aangevul word. Die werklikheid noop hom vir 'n transformerende hermeneutiek waarin die kerk diep en ernstig na die Woord en dan na haarself moet kyk (Bosch, 2005:189).

Goheen (2006:481) erken die uitdaging wat die ontwikkeling van 'n missionale teologie vir kerklike strukture het. Tydens die WRK se byeenkoms by New Delhi (1961) verklaar die komitee vir evangelisasie dat die missionale roeping van die kerk grootliks ondermyn word deur tradisionele strukture in die kerk. Werkswyses en bedieningsmodi moes dringend transformeer ten einde die missionale roeping van die kerk te steun. Hierdie uitdaging bring ons by die ontwikkeling van 'n missionale ekklesiologie.

2.2.2 Die ontwikkeling van 'n missionale ekklesiologie

'n Nuwe paradigma stel nuwe eise. In die periode tussen 1938 en 1952, begin 'n missionale ekklesiologie in die konteks van die IMC ontwikkel. Goheen (2006:480) teken die Tambaram vergadering van die IMC (1938) aan as die keerpunt in die ekumeniese kerk se denke aangaande 'n missionale ekklesiologie. Tydens hierdie byeenkoms konfronteer Hendrik Kraemer deelnemers by Tambaram met 'n vraag wat die toneel vir die volgende 25 jaar in die ontwikkeling van 'n missionale ekklesiologie oorheers: "Die kerk en so elke Christen moet antwoord op die vraag: wat is die essensiële aard van die kerk en wat is die verantwoordelikheid teenoor die wêreld?" Gelyklopend met die ontwikkeling van 'n missionale teologie, ontwikkel 'n ekklesiologiese beskouing met praktiese implikasies vir bedieningstrukture.

Verskeie teoloë speel 'n belangrike rol in die ontwikkeling van 'n missionale ekklesiologie. Een van hierdie teoloë is Leslie Newbiggin wat 'n oproep maak tot 'n ekumeniese konfrontasie van die Westerse kultuur en voormalige beskouing van sendingwerk wat tot afsonderlike bane tussen kerk en sending in die WRK geleidelik het. Newbiggin se missionale ekklesiologie word ten diepste aan die hand van Johannes 20:21 uitgewerk: "Soos die Vader My gestuur het, so stuur Ek julle". Hierin vind die kerk haar identiteit en roeping. Newbiggin se missionale raamwerk het 'n duidelike Trinitêre basis, asook 'n Christosentriese fokus. Christus is die goeie nuus van die evangelie, met spesifieke implikasie vir die verstaan van die Skrif. Christus realiseer die koninkryk van God hier en nou en Hy is ook die eskatologiese belofte van herstel van die ganse skepping aan die einde van die wêreldgeskiedenis. Newbiggin onderskei dus tussen drie tye: (a) die sending van Jesus en die sentrale gebeurtenisse van Sy lewe, sterwe en opstanding; (b) Pinkster en die gawe vir die kerk om nou reeds die koninkryk van God te ervaar; (c) en die voortsetting van Jesus se sending deur die werking van die Heilige Gees, beliggaam deur die kerk. Die kerk is teken, voorsmaak en instrument van die koninkryk van God. Volgens Newbiggin (Goheen, 2000:422) is die kerk 'n instelling bestaande uit verskeie georganiseerde aktiwiteite of bedieninge. Temas wat algemeen voorkom in Newbiggin se ekklesiologie sluit evangelisasie, sosiale

geregtigheid en genade, en die amp of roeping tot getuienis van die gewone lidmaat in (Goheen, 2000:423).

Daar is heelwat kritiek op Newbigin se missionale ekklessiologie, waaronder die feit dat dit nie kontekstueel genoeg en relevant is tot die Westerse kultuur in die laat 20ste eeu nie. Nietemin het Newbigin 'n belangrike bydrae gemaak tot die ontwikkeling van 'n missionale ekklessiologie (Goheen, 2000:426).

'n Redelike prominente bydrae tot die ontwikkeling van missionale ekklessiologie, is dié van die teoloog Darrell Guder in sy boek, *Missional Church. A Vision for the Sending of the Church in North America*. In hierdie boek onderskei Guder (1998:11) die komponente van belang in 'n missionale ekklesiologie: (a) 'n Missionale ekklesiologie is Skrifgefundeerd. Die bybelse perspektief moet eksplisiete uitdrukking in elke area van getuienis van die kerk vind. (b) 'n Missionale ekklesiologie is histories. As deel van die katolisiteit van die kerk, word die Christelike kerk beïnvloed en derhalwe gelei deur kulturele uitdrukking van die Christelike geloof in voorafgaande kontekste. (c) 'n Missionale ekklesiologie is kontekstueel. Elke ekklesiologie word binne 'n bepaalde konteks ontwikkel. Die evangelie beskik oor 'n inherente vermoë tot inkulturasie en op sy beurt transformeer die evangelie die kultuur deur die Gees-geïnspireerde Woord van God. (d) 'n Missionale ekklesiologie is eskatalogies. As ons bely dat die kerk die werk van die Heilige Gees en van God self is, is dit 'n dinamiese proses onderweg na die eskatalogiese belofte en hoop op herstel (shalom) van die ganse skepping. (e) 'n Missionale ekklessiologie is prakties. Teologie het ten doel om toe te rus. Die kerk moet toegerus wees vir haar roeping. Daarom dien 'n missionale ekklessiologie die getuienistaak van die kerk terwyl dit "dissipels maak van alle nasies,en (hulle) leer om alles te gehoorsaam wat ek (Jesus) julle beveel het " (Matteus 28:19-20).

Met hierdie raamwerk van 'n missionale teologie en 'n missionale ekklessiologie, wil ek aanbeweeg na 'n spesifieke fokus op missionêre diakonaat.

2.2.3 Die konseptualisering van missionêre diakonaat

'n Oorsig op aktiwiteite van die Wêreldraad van Kerke (WRK) in die periode na 1965 bevestig die hoë prioriteit van diakonia waarna reeds verwys is. Die gevolg hiervan was die ontwikkeling van 'n ekumeniese diakonaat, waarmee die samewerking tussen verskillende kerke ten einde diakonale hulp te verleen, verstaan word. Binne hierdie klimaat ontwikkel missionêre diakonaat.

Dit is veral die tydperk ná die Tweede Wêreldoorlog waarin die wêreld bewus geraak het van nood op talle terreine. Trouens, teologiese ontwikkeling het tot gevolg gehad dat die kerk in die 1950's 'n groter bewusswording ten opsigte van sy diakoniese roeping in die wêreld gehad het. In die tweede helfde van die 20ste eeu, kan daar duidelike periodes in hierdie bewuswordingsproses onderskei word. In die vyftigerjare is die kerk se taak met terme soos 'kerugma', 'koinonia' en 'diakonia' beskryf. Die dienskneggestalte van die kerk was prominent. In die sestigerjare het die klem verskuif na die kerk se sosiale getuienis teen onbillike strukture. Barmhartigheid het 'n klemverskuiwing na geregtigheid beleef. Daar is gevind dat agter die verskynsel van nood, dikwels een of ander vorm van sosiale onreg skuil, hetsy ekonomies, polities of tussenmenslike verhoudinge. Die volgende verskuiwing was van geregtigheid na bevryding. Die taak van die kerk was nou om strukture wat mense verkneg en hul menswaardigheid aantast, te konfronteer. Hierby word bevryding uit armoede, onderontwikkeling en alle vorme van koloniale, sosiale of rasse-oorheersing ingesluit. Die laaste fase is gekenmerk deur pogings tot revolusionêre veranderinge wat in beginsel tydens die Uppsala-vergadering van die WRK aanvaar is (Crafford, 1990:349-350).

Die *Sharing and Service Commission* van die WRK het na die Canberra beraad in 1992 die volgende definisie van diakonia geformuleer:

“Diakonia is the active expression of Christian witness in response to the needs and challenges of the community in which Christians and the church live.”

Hierdie deelname in lyding sluit volgens dié kommissie ook sosiale bevryding en ontwikkeling in, asook intervensie in omgewingsbelang. Dit lei onder andere tot die definiëring van omgewingsdiakonaat, waaronder die kerk se betrokkenheid by ekologiese versteurings verstaan word (Schutte, 2003:248).

In aansluiting hierby omskryf White (1991:275) diakonia as die diens wat Christene in woord en daad en in duidelike opdrag van die evangelie aan diegene in nood verleen. Die term kom van die Griekse werkwoord *diakonein* wat beteken 'om te dien'. Verwant aan hierdie woord is *diakonos*, wat na 'n dienskneg (manlik of vroulik) verwys en wat dikwels in die Nuwe Testament voorkom. Christus self is immers die groot *Diakonos* genoem.

'Om te dien', kan met reg die indruk van 'n ondergeskikte dienskneggestalte skep, maar dit is egter nie die enigste interpretasiemoontlikheid of die volledige beeld nie. In 'n studie deur Collins (1990) ondersoek hy die etimologiese oorsprong en interpretasie van diakonia en wys hy daarop dat die woord nie net op 'diens' dui nie, maar spesifiek ook op die funksie van 'tussenganger', 'boodskapper' of 'agent'. As Paulus in 1 Korintiërs 3:5⁴ vra wie hy en Apollos dan anders is as dienaars (diakonoi) deur wie die gemeente gelowig geword het, dra hy sodoende die betekenis van homself en Apollos as boodskappers van God oor. God het aan hulle 'n opdrag gegee en hulle voer dit bloot uit. Volgens Rogerson (1998:207) wys hierdie studie van Collins (1990) op die oorsprong van die woord 'diaken' as die 'agente' of 'tussengangers' van die 'opsieners' (Filippense 1:1⁵). Laasgenoemde is op hulle beurt weer in diens van Jesus Christus, as die gestuurdes van Christus.

⁴ ⁵ Τί οὐκ ἔστιν πολλοί; τί δὲ ἔστιν Παῦλος; διάκονοι δὲ οὐκ ἔστε πιστεύσατε, καὶ ἕκαστος κύριος ἰδωκεν.

⁵ 'Paulus en Timótheüs, diensknegte van Jesus Christus, aan al die heiliges in Christus Jesus wat in Filippi is, saam met die opsieners en diakens:' (Ou Afrikaanse Vertaling)

Die betekenisvolheid van hierdie begripsverklaring bring ons myns insiens by die konseptualisering van missionêre diakonaat. Diakonaat het na aanleiding van bogenoemde woordontleding, twee fokusareas: diensbaarheid sowel as gestuurdheid ('n boodskap wat oorgedra moet word). Diakonaat het etimologies beskou, onmiskenbaar 'n woord en 'n daad dimensie.

Voorafgaande bespreking word nou spesifiek op ontwikkeling in die NG Kerk van toepassing gemaak.

2.3 DIE ONTWIKKELING EN UITWERKING VAN MISSIONÊRE DIAKONAAT IN DIE NG KERK

Net soos in die voorafgaande afdeling, word die besinning oor die roeping en taak van die NG Kerk grootliks beïnvloed deur veranderende wêreldomstandighede. Konteks en kultuur stel nuwe uitdagings aan die NG Kerk wat selfondersoek en 'n hernude soeke na Bybelse riglyne noodsaak. Hendriks (2004:69) is van mening dat as die kerk in Suid Afrika haarself as missionaal definieer, daar ten minste aan drie kontekstuele realiteite prioriteit verleen moet: armoede, misdaad en HIV en Vigs.

Op laasgenoemde voorbeeld van kontekstuele realiteite, kan verwys word na die feit dat 30% van die wêreld se sowat 40 miljoen vigslyers, in die suide van Afrika aangetref word. Teen die einde van 2005 het daar gemiddeld 1 000 persone daaglik aan vigs gesterf in Suid Afrika en is 1 700 mense per dag met die virus besmet. Cilliers (2006:1,11) haal hierdie statistiek aan en daag dan uit met die vraag of die kerk besig is met die sending van God? As dit so is dat God in medelye met die mens Sy Seun stuur na die nood van die wêreld, is dit nie juis daar tussen die talle HIV-besmette persone waar ons Jesus sal aantref nie? As die kerk dan deur die Heilige Gees gestuur word, is dit nie presies daar waar die kerk ook aangetref moet word nie? Is die kerk daar?

In die konsepbarmhartigheidsbedieningsbeleid vir die NG Kerk wat in 1994 by die Algemene Sinode in Pretoria goedgekeur is, verklaar die kerk dat sy geen ander norm, ook nie veranderde situasies, bo of naas die beslissende woord van die Skrif stel nie. Daar moet in elke nuwe situasie gepoog word om die Skriftuurlike begroning opnuut te verstaan en te vertolk vir die nuwe tydvak waarin die kerk haar bevind (Agenda van die Algemene Sinode, 264, 1.1.3).

2.3.1 Die ontwikkeling van 'n missionale teologie

Die NG Kerk kommunikeer duidelik haar standpunt aangaande 'n teologiese begroning vir missionale roeping (Agenda van die Algemene Sinode, 2004:48, 11.4.1). “Die kerk se roeping diens en getuienis vloei voort uit die wese en die handeling van die Drie-enige God: Vader, Seun en Heilige Gees, wat die omvattende heil (*shalom*) van die wêreld beoog deur die verwerkliking van sy koninkryk (*missio Dei* of *missio trinitaris Dei*). Diens en getuienis is die uitdrukking van die liefde en deernis waarmee God die verlossing in alle dimensies vir die ganse wêreld wil bring. Daarom het die Vader die Seun na die wêreld gestuur om deur die Woord en Gees sy kerk te versamel en weer uit te stuur om met woord en daad te getuig van hierdie heil.”

In die ekumeniese belydenisse en ook in die Kerkorde van die NG Kerk, erken die kerk haar roeping tot diens en getuienis. So bely die kerk in die belydenisskrif van Nicea haar apostoliese roeping: “Ons glo aan een heilige, algemene kerk, gegrond op die leer van die apostels” (NG Kerk Uitgewers, 1982:119). Hierdie apostolaatsbewussyn beklemtoon die kerk se oortuiging dat sy 'n gestuurde na die wêreld is en altyd 'n gerigtheid op die wêreld moet hê (Schutte, 2003:248). *Apostellō* is volgens Renn (2005:874) 'n Griekse woord wat na die werkwoord 'stuur' verwys, maar spesifiek ook na God wat vir Jesus stuur om mens te word (Matteus 10:40⁶; Markus 9:37⁷). Daar is vroeër verwys na Newbigin se

⁶ Matt 10:40 ὁ δεχόμενος ἕμμεν δέχεται, καὶ ὁ δεχόμενος δέχεται τὸν ποστέιλαντα με.

⁷ Markus 9:37 ὁ δεχόμενος ἕμμεν δέχεται, καὶ ὁ δεχόμενος δέχεται τὸν ποστέιλαντα με.

missionêre ekklesiologie wat gebou word op die apostolaatsrealiteit waarvan Johannes 20:21⁸ getuig (Goheen, 2000:178).

In aansluiting hierby verklaar die Kerkorde van 2004 die kerk se priesterlike roeping om met bewoëndheid om te sien na die armes en ander sorgbehoewendes deur hulle te help, te troos en geestelik op te hef (Artikel 54.1).

In die vorige hoofstuk is genoem dat die opdrag waarmee die kerk gestuur word, so omvattend is soos die betrokkenheid van die drie-enige God self by die wêreld (Nel, 1994:28). Die gevolgtrekking kan dus gemaak word dat die kerk 'n meerdimensionele missie het (Nel, 1994:29). Die gevolg is dat die gemeente wat deur die missio Dei (die sturende God) tot stand gekom het, in alles wat sy sê en doen missionêr gerig moet wees. Alle bedieningswyses is per definisie daarom missionêr in karakter (Nel, 1994:28), só ook en veral die barmhartigheidsbediening wat die onderwerp van ondersoek is.

Soos wat Nel (1994:29) tereg opmerk, behoort die sentraliteit van die kommunikasie van die evangelie (verkondiging en getuienis) voorop te staan in die karakter van die kerk se diakonaat. 'n Verslag van die Algemene Sinode (1998:181, 4.4.3.8) onderstreep die feit dat missionêre betrokkenheid 'n balans tussen ontwikkelingshulp en konkrete Woordbediening moet vertoon. Die kerk is nie maar net nóg 'n welsynsorganisasie nie. Voorts is die Woordbediening alleen ook eensydig. Nel (1994:30) verduidelik dat tensy die evangelie gehoor word, geglo word, aanvaar en geleef word, kom die bediening aan en die bediening van die gemeente nog nie tot sy volle reg nie. Hiermee word nie prioriteit verleen aan woordverkondiging bó of teenoor daadverkondiging nie, maar die goeie nuus van Jesus Christus moet alle bedieninge deurdring soos water 'n spons. So gesien is daar sprake van 'n spanning tussen woord- en daadgetuienis, maar dit mag nie kunsmatig wees nie. Dit is 'n kreatiewe spanning wat die gemeente na

⁸ Johannes 20:21 καθὼς ἔπεστολκεν με πατήρ, καὶ πέμπω με.

twee kante toe afbaken en bewaar: teen 'n goedkoop, daadlose gepraat oor die liefde van God aan die een kant en 'n ewe goedkoop evangelielose hulpverlening aan die ander kant. Saam met hierdie perspektiewe is dit nodig om duidelik te maak dat 'n missionêre gerigtheid na binne én na buite die gemeente fokus.

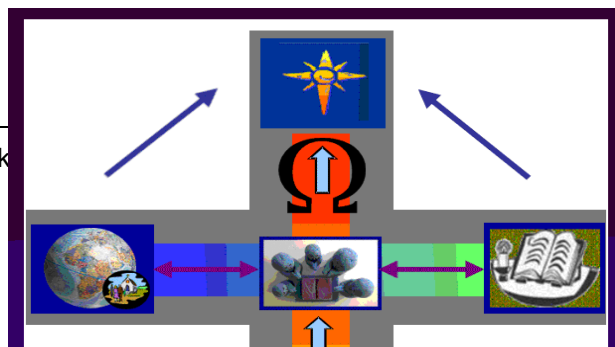
Dit is egter ook so dat die gesekulariseerde wêreld waarbinne die kerk haar roeping moet uitleef, hoë eise stel aan die kerk se verstaan van haar rol en dat paradigmaskuiwe soms genoodsaak word (Schutte, 2003:249). Schutte (1994:251) meen dat die reformatoriese aard van die kerk dit juis 'n *sine qua non* maak; 'n liggaam wat voortdurend met selfondersoek, evaluering en aanpassings besig is om haar roeping opnuut te interpreteer en om gehoorsaam daaraan te bly. Dit is presies in die lig van 'n groter bewuswording van die missionêre gerigtheid van die kerk, dat die Algemene Sinode sedert 1994 by hernuwing na die missionêre karakter van die diakonaat, oftewel die barmhartighedsbediening van gemeentes begin kyk.

2.3.2 Die interpretasie en praktyk van 'n missionale ekklesiologie

Ek reken dat ons verby die punt is om 'n missionale ekklesiologie te moet regverdig. Die Skriftuurlike begronding van die *missio ecclesiae* is reeds goed uitgewerk. Hoe hierdie missionale teologie egter neerslag vind in praktyk, is 'n kernvraag. Die Agenda van die Algemene Sinode in 2004 (11.4.1) spreek die besef uit dat woord- en brood bedieninge nie om praktiese of prinsipiële redes geskei mag word nie. Jesus self het sy woordverkondiging, koninkryksverkondiging en hulpverlening en genesing direk met mekaar verbind en die eerste dissipels met dieselfde fokus op getuienis en diens uitgestuur.

Hendriks (2004:23) bied in sy bestudering van gemeentes in Afrika 'n grafiese voorstelling vir die verstaan van 'n praktiese missionêre ekklesiologiese proses⁹.

⁹ Let op hoe Hendriks bespreek is.

wat vroeër (2.2.2, p.19)

Figuur 1: Praktiese Missionêre Ekklesiologiese proses

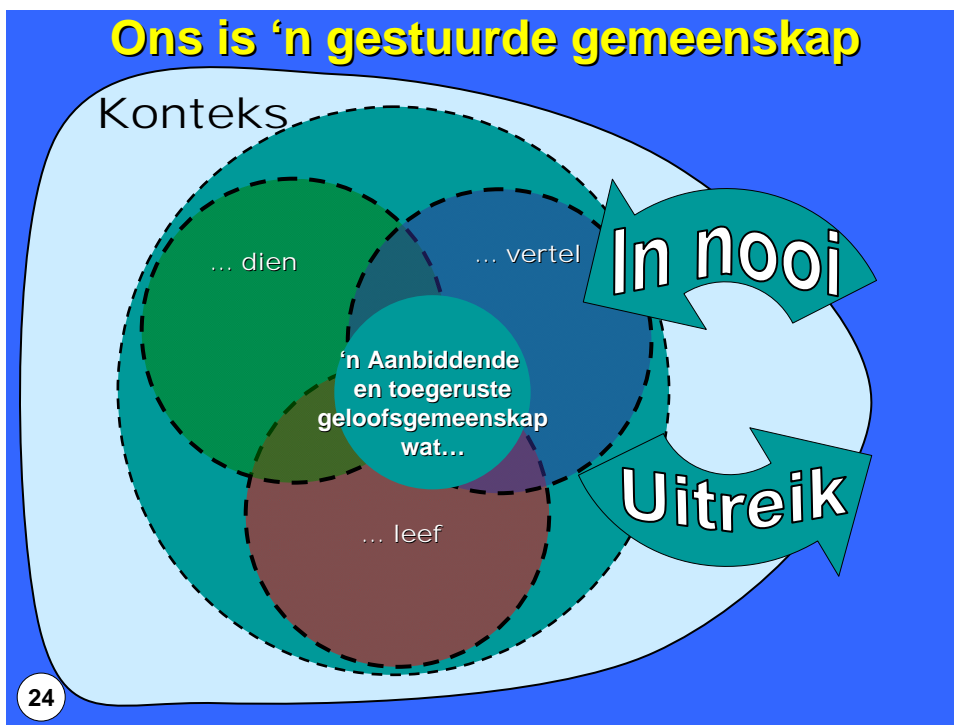
Die voorstelling is in die vorm van 'n kruis. Die voet van die kruis stel identiteit voor. Hierdie identiteit is gesetel in die missionêre praktyk van die drie-enige God en die apostoliese geloofsgemeenskap in verbondenheid met Hom. Identiteitstransformasie word deur Van Gelder (2004:426) vanaf die vestiging van die kerk tot nou in drie fases voorgestel:

GEVESTIGDE KERK (KERK AS INSTELLING)	KORPORATIEWE KERK	MISSIONALE KERK
<u>Selfverstaan:</u> Die plek waar God gevind kan word op aarde en vanwaar Hy in verhouding met die wêreld tree.	<u>Selfverstaan:</u> Bestaan as 'n organisasie met bepaalde doelwitte wat namens God bereik moet word.	<u>Selfverstaan:</u> 'n Gemeenskap wat geroep en gestuur is; daargestel deur die Heilige Gees om deel te hê in God se sending na die wêreld.

Hiermee wys Van Gelder (2004:426) duidelik hoe identiteit fundamenteel tot ekklesiologiese vorming bydra.

Die linkerkantse arm van die kruis stel die konteks voor waarin en waarheen die kerk geroepe is om God se sending voort te sit. Die regterkantse arm verteenwoordig die Skrif en die geloofstradisie wat help in die onderskeidingsproses. Die boonste arm van die kruis verteenwoordig die eskatologiese hoop en uiteindelijke visie wat die missionêre aksie van die kerk onderlê. In die middel van die kruis setel die hermeneutiese interpretasie van al hierdie gegewe. Mobiliteit (apostoliteit) word voorgestel deur 'n opwaartse beweging ('n pyl) in die middelste baan van die kruis. Dit is die onderweg wees van die Alpha na die Omega; die reis wat die Heilige Gees met die kerk onderneem op pad na die volle realisering van die koninkryk van God; ons eskatologiese hoop. Met behulp van hierdie model soek en vind die kerk haar identiteit en roeping in die huidige konteks.

Die NG Kerk bevorder op verskillende maniere 'n missionêre ekklesiologie. Daar het selfs organisasies tot stand gekom wat help met die missionêre mobilisering van die kerk, waaronder KMS (Kingfisher Mobiliserings Sentrum). In een van sy amptelike dokumente, *Community Care and Transformation*, verklaar hierdie organisasie die roeping van die kerk as die liggaam van Christus wat voortdurend teen die sonde stry. Hierdie sonde is dan die bose wat neerslag vind in immoraliteit, armoede, onreg, siekte, lyding, misdaad en geweld. Gegee die Suid Afrikaanse konteks, is hierdie 'n raak opsomming, maar verseker ook 'n sterk aanspraak, veral as die kerk haarself wil afvra tot watter mate hierdie areas reeds kollektief aangespreek word. Figuur 2 skets die missionale ekklesiologiese model van KMS waar die na-binne en na-buite gerigtheid van die kerk aangedui is.

Figuur 2: (KMS) Holistiese benadering

KMS noem hierdie model 'n "holistiese benadering" in plaas van 'n missionêre benadering. Sider, Olson & Unruh (2006:230) handhaaf dieselfde sentiment as hulle van 'n sinergistiese bediening praat en daarmee die missionêre fokus van hul ekklesiologie beklemtoon. Met hierdie woordspel word daar na alle waarskynlik gepoog om die allesomvattendheid van die missionêre gerigtheid duidelik te konseptualiseer.

My aanvoeling is dat die NG Kerk nog lank nie klaar gepraat is oor die missionêre ekklesiologiese praktyk nie. Inderdaad was dit dan ook die aanbeveling van die Diensgroep Diensgetuïenis in Junie 2007 aan die Algemene Sinode dat 'n ad hoc navorsingsgroep bestaande uit verteenwoordigers van al die diensgroepe aangewys word om 'n geïntegreerde, praktiese gemeentelike ekklesiologie daar te stel (Voorlopige verslag: Diensgetuïenis, Aanbeveling, 2007). Hierdie voorstel vind dus aansluiting by die holistiese of sinergistiese benaderings waarna hierbo verwys is.

'n Direkte uitvloeisel van sodanige missionale ekklesiologie, is die konseptualisering van bedieningsmodi, waaronder die barmhartigheidsbediening. Die Algemene Sinode se besinning oor die konseptualisering van missionêre diakonaat in die periode vanaf 1990 tot en met die verslag wat in 2007 by die Sinodale vergadering gedien het, kom vervolgens ter sprake.

2.3.3 Huidige stand in die konseptualisering van missionêre diakonaat in die NG Kerk

In die 1950's is die kerk se taak in die wêreld beskryf met die terme 'kerugma', 'koinonia' en 'diakonia'. Groot klem het egter geval op die diakonia, in navolging van die groot Diakonos (soos daar in Romeine 15:8 na Jesus verwys word as die *diakonos* wat gekom het in belang van die Jode). Die meer onlangse missionêre fokus in die ekumeniese beweging op die diakonale roeping van die kerk, kan duidelik waargeneem word in publikasies en vergaderings van die NG Kerk, veral vanaf 1990. Die AKDB het in 1990 'n omvangryke kerkhistoriese-evaluerende publikasie oor die NG Kerk se diens van barmhartigheid die lig laat sien. Hierin skryf Lindeque (1990:164) oor die gestaltes van dienslewering en meer spesifiek oor kerklike maatskaplike werk as missionêre diakonaat. Of hierdie klemverskuiwing met Suid Afrika se eie geskiedenis, of dalk meer met bewegings in werêldgeskiedenis te make het, is onseker. Ek waag 'n opinie om te sê dat die NG Kerk se isolasie tydens die apartheidjare waarskynlik as aanduider dien vir die rede waarom die NG Kerk vanaf 1990 nuut dink oor haar diakonale roeping. Vanweë die kerk se simbiotiese verbintenis met die apartheidregering vanaf 1948-1994, was die kerk waarskynlik baie meer na-binne gerig in haar diakonale bewussyn met sending en evangelisasie as 'n losstaande aktiwiteit.

Die noodsaaklikheid aan konsepverheldering het tydens die 1998 Sinodale Vergadering in Pretoria 'n hoogtepunt bereik. Onduidelikheid het veral op twee vlakke gelê: (a) wat presies die verskil tussen interkerklike hulpverlening en missionêre diakonaat is en of dit dalk dieselfde konsep is; (b) waar missionêre

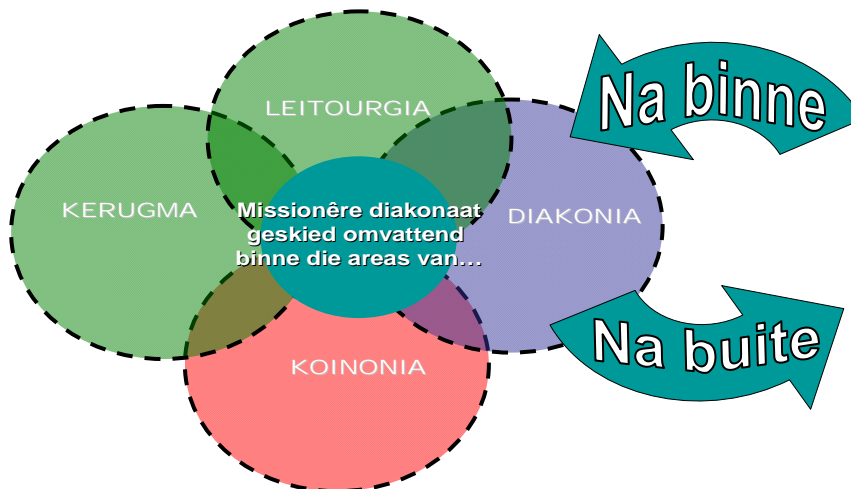
diakonaat as kerklike werksaamheid tuishoort. Hoort dit by kerklike kommissies vir barmhartigheid of by sending of iewers tussen die twee?

Schutte (2003:249) maak tereg die opmerking dat 'n paradigmaskuif nodig is in die huidige praxis van die diakonale funksie in die Nederduitse Hervormde Kerk, 'n susterskerk van die NG Kerk, sodat die nood nie net binne nie, maar ook buite die gemeente raakgesien en aangespreek sal word. Die appél is 'n groter kontekstuele bewussyn. Dit vra dat die gemeente missionêr met die diakonaat sal besig raak. Dieselfde sentiment word in die NG Kerk waargeneem, veral as die verslag van die Diensgroep Diensgetuienis wat in Junie 2007 voor die AKDB gedien het, in ag geneem word. In hierdie verslag (punt 3.2) word melding gemaak van die 'herontdekking van die teologiese begroning vir diens en getuienis as een bediening', oftewel van missionêre diakonaat.

Met hierdie na binne en buite gefokusde getuienis, omskryf Crafford (1990:351) missionêre diakonaat as kerklike barmhartigheidsdiens wat ook gerig is op die nood en behoeftes van nie-Christene. As sulks belig die woord die missionêre dimensie waaroor diakonaat beskik, terwyl dit ook die diakonale dimensie van die sendingaksie beskryf. In aansluiting hierby omskryf die AKDB verslag van 1998 (4.4.4.1) die diens van barmhartigheid as die diakonale Woordbediening (daadverkondiging) gerig op gelowiges binne die kerk, maar ook op nie-gelowiges buite die kerk. Missionêre diakonaat is dus dié faset van daadverkondiging wat gerig is op nie-gelowiges (mense buite die kerk). Daar is egter ook gelowiges buite die gemeente of denominasie wat noodlydend is, maar nie aan die bepaalde gemeente behoort nie. Missionêre diakonaat het daarom ook 'n belang by diesulkes wat buite die institusionele ruimte van die plaaslike gemeente val. Missionêre diakonaat sluit omvattende Woordbediening in. Andersom gestel: omvattende Woordbediening sluit missionêre diakonaat in. Die kerk het één roeping, naamlik om die Woord te bedien, maar dit geskied omvattend deur die kanale van verkondiging (kerugma), diens (diakonia), gemeenskap (koinonia) en aanbidding (leitourgia). Dit word die kerk se totale getuienis (marturia) na binne en buite.

In hierdie verslag verstaan die Sinodale Vergadering (1998:182) missionêre diakonaat nie as 'n aparte werksaamheid naas diens van barmhartigheid of sending nie, maar wesenlik deel van die twee werksterreine van die kerk. Missionêre diakonaat behoort egter ook 'n wesenlike deel van die spontane getuienis van elke lidmaat van die gemeente te wees. In figuur 3 bied ek 'n grafiese voorstelling van wat met hierdie opmerking bedoel word. Ek is van mening dat in hierdie voorstelling die kern vir die konseptualisering van missionêre diakonaat saamgevat is.

Omvattende woordbediening: Marturia

Figuur 3: Omvattende Woordbediening: Getuienis (woord en daad)

Nog 'n manier om dit te verduidelik is om na die oorsprong van diakonaat in die nagmaal te soek. Die plaaslike gemeente is die gemeenskap waarbinne die mens in nood versorg moet word. Die einddoel is nie net die herstel van die mens in nood nie, maar sy tuiskoms in die gemeenskap van gelowiges. Die kerk het 'n rol om onreg in hierdie wêreld aan te spreek, maar nie lós van die liefde van Christus nie. Die Sinodale Verslag (1994:265 1.2.1.3.3) maak dit duidelik dat Christus se liefdevolle bewoëndheid oor mense die fontein is waaruit Christelike barmhartigheid ontspring. Die barmhartighedsbediening van die kerk moet by grense verby kyk om mense in nood by te staan. Daarom behoort die kerk voort

te gaan om doeltreffender kanale en strukture vir 'n missionêre diakonaat en 'n barmhartigheids- en geregtigheidsbediening oor grense heen te ontwikkel.

Tydens die 1994 AKDB Vergadering (267, 2.3.1) bespreek die Sinode spesifiek die kwessie van ekumeniese diakonaat as die samewerking van Christelike kerke in die roeping om as diakonale gemeenskap 'n verskil in die wêreld te maak. My verstaan hiervan is dat missionêre diakonaat as aktiwiteit in die katolitiese aard van die kerk as die liggaam van Christus vervat word. Kerklike diakonaat word in sy wydste sin missionêre diakonaat aangesien dit die heil en verlossing van die totale mensdom as fokus het en nie net die nood in die plaaslike gemeenskap nie. Hiervoor kan nie een enkele gemeente die verantwoordelikheid aanvaar nie, maar is die een, heilige, algemene Christelike kerk geroepe. Die 1994 AKDB verslag (267, 2.3.1) stel dit duidelik dat die gemeente soos suurdeeg in die wêreld funksioneer en dat hierdie deurwerking alleen volledig kan geskied as die Christelike kerke met mekaar skakel en in 'n ekumeniese diakonaat met mekaar saamwerk.

Al bogenoemde definisies onderstreep die belang van strukturele samewerking binne die bedieninge van die plaaslike gemeente, asook tussen interkerklike strukture op die terreine van sending/evangelisasie en diakonaat.

2.4 SAMEVATTING

Die ontstaan van missionêre diakonaat spruit voort uit die paradigmaskuif van die sogenaamde Christendom na die missionale teologiese benadering tot praktiese ekklesiologie wat in die laaste helfte van die 20ste eeu ontwikkel het. Die konseptualisering van missionêre diakonaat kan nie los van hierdie konteks bespreek word nie. Net so kan die NG Kerk se strukturering van missionêre diakonaat nie los van ekumeniese ontwikkeling in die verband beskou word nie. Die gevolgtrekking waartoe die navorser in hierdie hoofstuk gekom het, is dat die omvattende getuienistaak (in woord en in daad) van elke individuele gelowige, maar spesifiek ook van die denominasionele, sowel as die ekumeniese kerk, die

totale liggaam van Christus, saamgevat kan word in die konsep 'missionêre diakonaat'.

Die spesifieke belang van die ondersoek is om te probeer bepaal tot watter mate die verstaan van die konsep 'missionêre diakonaat' neerslag vind in die werkswyse van die barmhartighedsbediening van die NG Gemeente Onrusrivier. Hoofstuk 3 poog om die identiteit en die kultuur van hierdie bediening in 'n beperkte gemeente-analise aan te spreek.

HOOFSTUK 3

KONTEKS EN KULTUUR VAN DIE NG GEMEENTE ONRUSRIVIER

3.1 INLEIDING

Inleidend tot hierdie hoofstuk roep ons weer die praktiese missionêre ekklesiologiese proses op soos voorgestel deur Hendriks (2004:23). Die konseptualisering en interpretasie van missionêre diakonaat in die vorige hoofstuk bring ons in werklikheid by 'n beter verstaan van God en van onself uit, met ander woorde 'n identiteit van God en van onself. God is drie-enig en is in wese missionaal. As ons in Genesis 1:26-28 lees dat ons na die beeld van God geskape is en in 1 Korintiërs 12¹⁰ dat die kerk Sy liggaam is, behoort ons antropologie sowel as ons ekklesiologie dieselfde missionale basis te vertoon. Sodoende is die missionêre nie maar net een van die aktiwiteite van die kerk soos in die verlede nie, maar bepaal dit die identiteit van die kerk in geheel (Hendriks, 2004:24-25).

Deel van die onderskeidingsproses wat deur Hendriks (2004:23,27) uitgewys word, is die kontekstualiteit van teologie. Nicholls (2005:164) verduidelik dat kontekstualisering 'n dinamiese proses is en deel van die kerk se refleksie in

¹⁰ 1 Kor 12: 12 Want net soos die liggaam een is en baie lede het, en al die lede van die een liggaam, al is hulle baie, een liggaam is, so ook Christus. 13 Want ons is almal ook deur een Gees gedoop tot een liggaam, of ons Jode of Grieke is, slawe of vrymanne; en ons is almal van een Gees deurdronge. 14 Want ook die liggaam is nie een lid nie, maar baie. (OAV)

gehoorsaamheid aan Christus en Sy sending na die wêreld. Dit is inderdaad 'n missiologiese term. Kontekstualisering bring die Woord van God, die bediening van Christus, die voortsetting van die werk van die Heilige Gees en die menslike situasie in kontak met mekaar. Kontekstualisering is essensieel vir ons verstaan van God se selfopenbaring. Hierdie benadering staan lynreg teenoor die 19de eeuse Westerse strategie om die evangelie stasies 'oor te plant' op inheemse, primitiewe kulture. Die term is in 1972 in 'n verslag van die WRK, *Ministry and Context*¹¹ genoem. Die veronderstelling was dat 'konteks' hier die proses van sekularisme, tegnologiese ontwikkeling en die stryd om 'n regverdig samelewing wat kenmerkend van die historiese moment in Derde Wêreld lande was, sou reflekteer.

Erkenning vir die konteks waarbinne die kerk funksioneer, is 'n getuienis opsigself. Dit kommunikeer iets van die dinamiese verhouding waarin God met Sy skepping en met ons as mens staan (Hendriks, 2004:27). Die strategiese beplanning van die aktiwiteite van 'n kerklike bediening, in hierdie geval die barmhartighedsbediening van die NG Gemeente Onrusrivier, behoort die direkte uitkoms van 'n deeglike kontekstuele analise te wees. Anders gestel: die taakstelling van die barmhartighedsbediening moet 'n respons wees op die mees knellende nood in die plaaslike gemeenskap. Woord en daad getuienis word sodoende gerig op daardie probleemareas in die gemeenskap waar die evangelie prakties 'n verskil kan maak. Vervolgens word 'n verkenning van die konteks waarbinne die NG Gemeente Onrusrivier haar bevind, aangebied.

3.2 DIE KONTEKS VAN DIE NG GEMEENTE ONRUSRIVIER

Nel (1994:149) verduidelik dat 'n gemeente-analise neerkom op 'n vorm van sosiale ondersoek of diagnose. In hierdie geval hoop die navorser om 'n kontekstuele analise te kombineer met 'n identiteitsanalise. In Hendriks

¹¹ Die twee persone verantwoordelik vir die '*Ministry and Context*' verslag, was Shoki Coe en Aharoan Sapsezian, direkteure van die Teologiese Opleidingsfonds van die Wêreldraad van Kerke, 1972 (Nicholls, 2005:165).

(2004:105) se bespreking van die benadering tot verskillende analyses, blyk dit dat die navorser kan hoop op die volgende uitkomst tydens sodanige analise:

- bewuswording van die meso-vlak¹² samestelling (Hermanus omgewing) wat 'n invloed het op die plaaslike gemeente se missionêre betrokkenheid in die gemeenskap (Hendriks, 2004:78);
- 'n aanvoeling te ontwikkel vir die identiteit en kultuur¹³ (Hendriks, 2005:78) van die plaaslike gemeente wat ruimte skep vir 'n missionêre benadering tot diakonaat, óf dit dalk inhibeer.

Vir die konteks- en identiteitsanalise het die navorser na aanleiding van Nel (1994:150) 'n struktuur ontwerp wat drie elemente insluit: 'n situasie- en omgewingsanalise (konteks), 'n gemeenteprofiel (demografie), en 'n bedieningsanalise (opgawe van bedieningsaktiwiteite). 'n Volledige gemeente-analise sou volgens Hendriks (2004:105-143) baie meer omvattend kon wees, maar gegee die fokus van die ondersoek word 'n toegespitste analise aangebied.

Daar word op onlangse profielstudies van die gemeenskap, asook statistiekvorms en notules van kerkraadsvergaderings gesteun om die weg te berei vir die bedieningsanalise wat uiteindelik met behulp van 'n semi-gestruktureerde fokusgroepgesprek in die volgende hoofstuk deeglik uitgewerk sal word.

3.2.1 Situasië- en omgewingsanalise (Konteks)

Die NG Gemeente Onrusrivier val in die Sinodale gebied van die Wes en Suid Kaap en meer spesifiek in die ring van Caledon. Die navorser is in 2002 en weer

¹² Met meso-vlak invloede word daar byvoorbeeld verwys na die plaaslike owerheid en ekonomiese beleid, verhouding met ander Christelike kerke, plaaslike dienste (nie-winsgewend sowel as staatsinstellings, bv. hospitale en klinieke), die funksionering van politieke partye in die omgewing, en andere (Hendriks, 2005:78).

¹³ Hendriks (2004:105) verduidelik dat elke gemeente, net soos elke individu, oor 'n unieke 'persoonlikheid' beskik. Saam met die unieke identiteit, gaan ook sekere waardes, oftewel 'n bepaalde kultuur. Hierdie kultuur word weerspieël in die wyse waarop die gemeente haar aangevoelde roeping uitleef.

in 2004 versoek om namens die Hermanus Transformasie Assosiasie¹⁴ (HTA) 'n gemeenskapsprofiel (databasis) van Hermanus in die geografiese gebied vanaf Fisherhaven tot Voëlklip saam te stel. Hierdie area strek oor 'n gebied van sowat 30km kuslans en sluit in: Fisherhaven, Hawston (primêr 'n kleurlingwoongebied); Vermont (primêr 'n middel- tot hoëinkomstegroep blankebevolking wat in die gemeentegrense van Onrusgemeente val); Onrusrivier (primêr blankewoongebied en grootste konsentrasie lidmate van die gemeente), Sandbaai (wat in die Hermanus Moedergemeente grense val, maar vanweë stippellyngrense grootliks by die Onrusriviergemeente inskakel), Mount Pleasant (primêr kleurlingwoongebied), Zwelihle (met sowat 18 000 Xhosa-sprekende inwoners), Hermanus (middedorp, buite gemeentegrense), Voëlklip (hoër inkomstegroep, buite gemeentegrense). Die doel van hierdie gemeenskapsprofiel was om alle Christelike kerke, nie-winsgewende organisasies, ondersteuningsgroepe, forums en skole uit te lig ten einde by te dra tot meer doeltreffende netwerking van hulpverleningsdienste in die gemeenskap. Hierdie entiteite word ingesluit by Hendriks (2004:78) se klassifisering van meso-vlak invloede.

'n Situasië-analise is van groot belang in die beoordeling van die NG Gemeente Onrusrivier se barmhartighedsbediening. Dit is trouens die konteks waarbinne die gemeente haar roeping moet uitleef. Die gemeente behoort bewus te wees van die leemtes en die geleenthede in die onmiddellike omgewing. Daar moet gepraat word oor die faktore en die invloed en belang daarvan op die gemeente se eie benadering tot haar barmhartighedsbediening (Nel, 1994:152). Daar is in hoofstuk 2 verwys na die kritiese areas van nood in Suid Afrika, naamlik armoede, misdaad en HIV en Vigs. Enige gemeente met 'n missionêre oogmerk, behoort prioriteitsgewys vas te stel wat die omvang van hierdie probleemareas in die plaaslike omgewing is, of dit deur die kerk aangespreek word, hetsy

¹⁴ Die HTA is 'n nie-winsgewende organisasie wat in 2001 gekonstitueer is met die doel om 'n Jesus Christus-gesentreerde transformasie van die gemeenskap in die Overstrand munisipale area te bevorder.

ekumenies of deur individuele gemeentes. Uiteraard moet daar ook wyer as hierdie areas verken word, maar eersgenoemde is 'n goeie vertrekpunt in die lig van nasionale tendense.

Bestaande strukture en hulpverleningsaktiwiteite word deur die Hermanus gemeenskapsprofiel uitgewys.

(a) *Ekumeniese samestelling en aktiwiteite*

Die NG Gemeente Onrusrivier vorm deel van 'n ekumeniese familie van 43 Christelike kerke van Fisherhaven tot Voëlklip (Venter, 2004:4-6). Tydens die proses van afstigting van die NG Moedergemeente in Hermanus in 2001, is 'n meting van kerklike meelewing gedoen. 'n Area in verband met apostolaat en inklusiwiteit, het die volgende resultaat behaal: 44.2% lidmate van die voornemend afgestigte NG Gemeente Onrusrivier, gee steun vir meer geestelike kontak met susterskerke in Hermanus, Zwelihle en Mount Pleasant en 58.4% om meer kontak te maak met kerke van ander Christelike denominasies in Hermanus (Notule van 'n Gesamentlike Kerkraadsvergadering, April 2001). Die afleiding kan gemaak word dat lidmate verdeeld is ten opsigte van ekumeniese samewerking.

'n Forum in die gemeenskapsprofiel wat spesifieke vermelding verdien, is die Hermanus Armoede Forum. Hierdie forum het 'n ekumeniese karakter deurdat dit met sy Christelike konstitusie daarna streef om as koördinerende liggaam die effektiwiteit van armoedeverligtingsprojekte deur plaaslike kerke te bevorder. Die forum is egter nie eksklusief tot interkerklike inisiatiewe nie, maar streef juis daarna om so groot verteenwoordiging moontlik te bevorder, wat dus nie-winsgewende organisasie en die plaaslike munisipaliteit ook betrek. Die Christelike karakter van die forum staan egter vas.

(b) *Kerklike maatskaplike dienste*

Daar is twee prominente welsynsorganisasies wat dien in hierdie area. BADISA is die diensaksie van die Sinodale Kommissie vir Diens van Barmhartigheid wat professionele maatskaplike dienste lewer. BADISA het 'n werksverdeling met Kinder- en Gesinsorg wat spesifiek die area bedien waarin die NG Gemeente Onrusrivier geleë is. Dit is met hierdie werksverdeling van BADISA en laasgenoemde welsynsorganisasie dat die plaaslike gemeente in 2001 besluit het om 'n kerklike maatskaplike werker aan te stel sodat professionele hulpverlening 'n baie definitiewe Christelike karakter sal hê. Hierdie pos word sedertdien in stand gehou. Deur hierdie prioriteit beklemtoon die gemeente haar visionêre oortuiging dat barmhartigheid 'n spesifieke Christelike, maar ook professionele karakter sal vertoon.

(c) Nie-regeringsorganisasies

Die gemeenskapsanalise toon voorts dat daar talle inisiatiewe in die groter Hermanus is wat op maatskaplike nood (in aansluiting by barmhartigheid) ingestel is. Nie al hierdie projekte vertoon egter 'n Christelike karakter nie. Oranisasies wat wel 'n Christelike konstitusie het, sluit in 'Learn-to-Earn', die Hou Moed Skuiling¹⁵, HTA, A2J Jeugsentrum¹⁶, die Hermanus Dienssentrum vir bejaardes, die Siyazama Dienssentrum vir bejaardes in Zwelihle en die Dankbaar Dienssentrum vir bejaardes in Hawston.

Die gemeenskapsprofiel het in 2004 (Venter, 2004:15) wel nog aangedui dat daar 'n HIV en Vigs Forum (OHAF) in Hermanus funksioneer. Hierdie forum het intussen ontbind en alle dienste in dié verband word in redelike isolasie deur onderskeie organisasies verrig. Dit mag moontlik as een van die grootste leemtes in die Hermanus gemeenskap bestempel word.

¹⁵ Die Hou Moed Skuiling was 'n nagskuiling, maar het in 2005 een vleuel van die sentrum wat met die ontwikkeling van lewensvaardigheid by jong Xhosa-sprekende kinders verband gehou het, tot die hoofaktiwiteit van die sentrum verhef. Die skuiling-gedeelte is gesluit wat intussen 'n leemte in die dorp laat.

¹⁶ Afkorting vir: Addicted to Jesus, 'n inisiatief van die Bosko Gemeente, 'n onafhanklike Pinksterbediening in die omgewing.

3.2.2 Gemeenteprofiel (Demografie)

Hier volg 'n oorsigtelike verwysing na die ontstaan van die gemeente, visie en missiestelling, kerkregering, teologiese model en die leierskapsstyl in die gemeente.

(a) *Ontstaan van die gemeente*

Op 14 Oktober 2001 stig die NG Gemeente Onrusrivier af van die NG Gemeente Hermanus waarvan dit sedert Desember 1934 deel was. Die NG Gemeente Onrusrivier stig af met 960 belydende lidmate waarvan die gemiddelde ouderdom 58 jaar oud is en 144 dooplidmate. Die mees onlangse sensus rapporteer 1398 lidmate waarvan die gemiddelde ouderdom 50 is. Die aantal dooplidmate het vanaf 2001 tot op datum gestyg tot 245. Die totale lidmaattal beloop tans 1643 siele (Vorm vir kerklike statistiek, 2006/2007).

i. Visie en missiestelling

Die visie en missie van die gemeente lei as volg:

- Visie: Ons almal saam in diens van Jesus Christus, oral, altyd en in alles. Sodat verlore mense gered kan word, stukkende mense heel kan word en kinders van God gehoorsame dissipels kan word.
- Missie: Om God Drie-enig en Sy koninkryk te dien en te verheerlik deur: aanbidding en lofprysing; erkenning van Jesus Christus as enigste Verlosser en Here oor alles en almal; die verkondiging van Sy Woord as die waarheid; die opbou en versorging van mede-gelowiges en die wêreld deur dissipelmaking, die benutting van passies en gawes, getuienis aan die wêreld en mekaar, afhanklike gebed en geloofsvertroue, 'n gehoorsame lewe voor God, deur die krag van die Heilige Gees en die liefde van Christus (Ontdek jou Plek, 2005:3).

ii. *Kerkregering*

Die NG Gemeente Onrusrivier werk met 'n verkleinde kerkraad wat bestaan uit diakens en ouderlinge wat as leiers van die 12 bedieninge van die gemeente optree. 'n Span van wyksouderlinge en dienswerkers, asook erediensdiakens, dien die versorging van die gemeente. Onder elkeen van die twaalf bedieninge resorteer 'n omvattende netwerk onderafdelings. Die gemeente formuleer haar bedieningstrategie waarin die hoofuitgangspunt die biddende afhanklikheid van die lewende God is en 'n aktiewe soeke na die wyse waarop Sy koninkryk die beste gedien kan word. Die bedieningsvisie behels verder die opbou en toerusting tot 'n lewe van diens, liefde en getuienis, met die oog gevestig op Jesus. Die kerk bely dat sy nie in die eerste plek 'n demokrasie is nie, maar 'n teokrasie waarin daar volhard word in gebed om te hoor wat God vir Sy gemeente wil hê (Agenda, 2 April 2001, Aanhangsel B). Noemenswaardig is die feit dat die leierspan van hierdie gemeente 'n beleid van konsensusbesluitneming handhaaf. In my persoonlike betrokkenheid sedert 2003 as pastorale hulp by die gemeente kan ek getuig van wonderlike geestelike ervarings in die atmosfeer waarin die kerkraad om God se leiding in besluitneming soek¹⁷.

iii. *Teologiese model*

Volgens Hendriks (2004:48-51) se beskrywing van teologiese modelle, toon die NG Gemeente Onrusrivier sterk ooreenkoms met die liggaam-van-Christus model en wel op grond van die volgende twee onderskeidings: (1) Groot klem

¹⁷ 'n **Getuienis**: By geleentheid moes 'n oortrokke begroting deur die kerkraad goedgekeur word. Daar was nie konsensus oor 'n tekort van sowat R150 000.00 nie. Die vergadering is vir twee dae verdaag sodat bedieningsleiers in gebed kon tree. Bedieningsleiers is ook versoek om hul begrotings te heroorweeg. Na twee dae is die begrotings egter *onveranderd* wêér vir goedkeuring voorgelê. Daar is konsensus bereik om dit in geloof nét so te aanvaar. Binne 'n week nadat hierdie besluit geneem is, het 'n anonieme skenker (nie 'n lidmaat van die gemeente nie), 'n bedrag van R140 000.00 by die kerkkantoor inbetaal om na goeddenke aan te wend. Die begroting aan die einde van daardie boekjaar het met 'n batige saldo van meer as R50 000.00 gebalanseer!

word op *koinonia* gelê. Hierdie gemeensaamheid word onderling en ook met God in Christus en deur die Heilige Gees nagestreef en bevorder. Daar word in woord en daad gepoog om die liefde en gemeenskap met God en mekaar deur 'n missionêre bedieningswyse ook aan nie-lidmate van die gemeente en in die bevordering van ekumiese verhoudinge uit te dra. In die prakties-teologiese proses van Hendriks (2004:23), dien dié kenmerk as identiteitsgewend vir hierdie bepaalde gemeenskap. (2) Die spiritualiteit van die gemeente lê groot klem op die uitlewing van gawes, op gebed, dissipelmaking, op gasvryheid en op 'n lewe wat oral en in alles getuig van toewyding aan God self. Beide hierdie twee kenmerke is sprekend van die identiteit en kultuur van die NG Gemeente Onrusrivier.

iv. Personeel en leierskapstyl

Die gemeente het sedert Maart 2007 twee voltydse leraars en 'n derde leraar in 'n pastorale hulp pos. Die gemeente het ook sedert April 2001 'n maatskaplike werker in diens wat as pastorale hulp by die span van drie leraars en een voltydse plaaslike evangelis aansluit. 'n Bedieningskoördineerder is pas aangestel. Die senior leraar is reeds vóór en sedert afstigting betrokke by die gemeente en die tweede voltydse leraar is vroeër vanjaar as proponent beroep en georden. Die leierskapstyl van eersgenoemde leraar is deelnemend met groot klem op dissipelmaking (in aansluiting by die liggaamsmodel) en 'n biddende afhanklikheid van God in alle besluitneming.

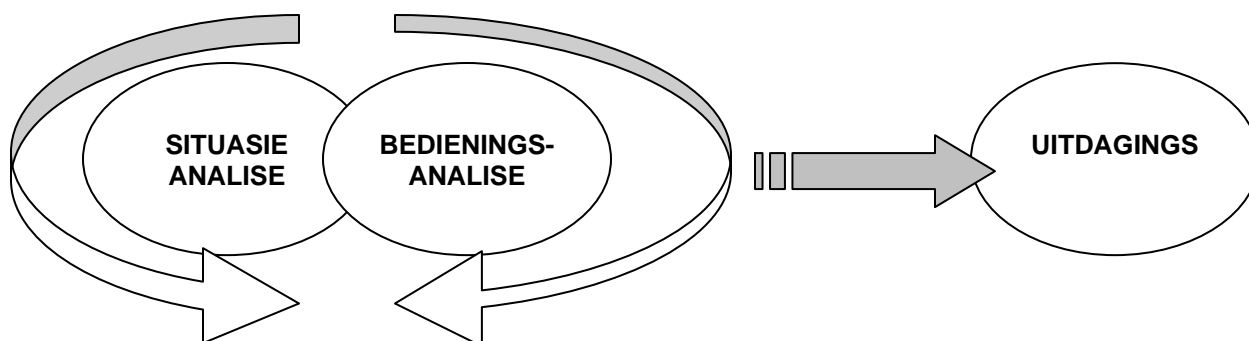
(b) Bedieningsanalise (Opgawe van aktiwiteite)

Waar die voorafgaande nog baie op kontekstualiteit gefokus was, hoop hierdie afdeling om te raak aan die kultuur, oftewel die identiteit van die gemeente en spesifiek die barmhartighedsbediening.

Die bediening van barmhartigheid staan ingevolge die Kerkorde, Artikel 54, op Romeine 12:8¹⁸ en behels die Godgegewe simpatie en die praktiese medelye met mense in nood (Notule van 'n buitengewone kerkraadsvergadering, Aug 2003). In aansluiting by die gemeentevisie, formuleer die barmhartighedsbediening die volgende visie: “Hoop en hulp deur onvoorwaardelike dae van liefde”. Die bediening word op die kerkraad verteenwoordig deur 'n verkose diaken vir barmhartigheid. Voorts word die bediening geadviseer deur die maatskaplike werker in diens van die kerkraad.

In die plaaslike gemeente se databasis vir gemeentebedieninge, ‘Ontdek jou Plek’, word die omvang en aktiwiteite van die barmhartighedsbediening duidelik uiteengesit. Figuur 1 (bladsy 45) gee 'n aanduiding van die aksies van die bediening.

Nel (1994:153) stel voor dat die situasie-analise (konteks waarin die gemeente haar bevind) en die bedieningsanalise in gesprek met mekaar gebring word ten einde by duidelike uitdagings vir die plaaslike gemeente (bediening) uit te kom.

Figuur 4: Gesprek tussen analises

Gemeentelike selfevaluering staan in verband met 'n ondersoek na die teorie en praxis van die betrokke bediening en in welke mate dit as missionêr diakonale bediening funksioneer soos wat die visie en missie van die gemeente suggereer. Nel (1994:149) noem dit die *wie-vraag* en die *hoe-vraag* waarmee die gemeente haarself konfronteer. Dit bied die geleentheid vir die gemeente om die huidige situasie met die ideale situasie (soos gevisioneer in die gemeente visie- en missiestelling) te beoordeel.

¹⁸ Rom 12:8 “...wie barmhartigheid bewys, met blymoedigheid.” (OAV)

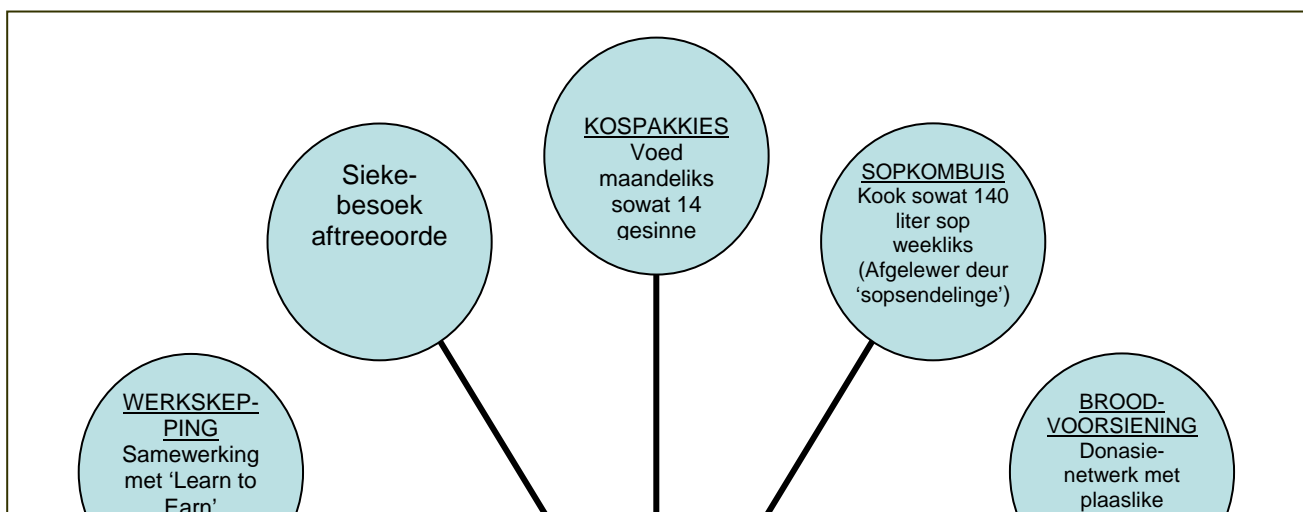
Hoewel die identiteit en kultuur van die barmhartigheidsbediening in die volgende hoofstuk verder verken word tydens die semi-gestruktureerde fokusgroepgesprek met leiers van die bediening, is dit van waarde om ter afsluiting van die bespreking aangaande die konteks en kultuur van die NG Gemeente Onrusrivier, 'n paar opsommende waarnemings aan te bied.

3.3 GEWAARWORDINGE AANGAANDE DIE KONTEKS, KULTUUR EN IDENTITEIT VAN DIE PLAASLIKE GEMEENTE

Die navorser se persoonlike indrukke van die Hermanus-gemeenskap is dat daar 'n uitgebreide ondersteuningsnetwerk in 'n verskeidenheid van diensvertakkings bestaan en dat daar oor die algemeen 'n atmosfeer van groot welwillendheid in die gemeenskap self heers. Netwerking stel egter unieke eise aan hierdie gemeenskap net soos aan ander gemeenskappe. Die navorser het self vir twee jaar as voorsitter van die Armoede Forum gedien en het in hierdie posisie die grootste probleemarea in hulpverlening geïdentifiseer as die koördinering van ekumeniese diakonaat. Baie prysenswaardige projekte word deur gemeentes en Christelike organisasies aangepak, maar dikwels in isolasie van die groter ekumeniese liggaam.

Die peiling aangaande kerklike meelewing kan andersyds as 'n verdeelde belang geïnterpreteer word, maar is andersyds tog ook betekenisvol as ongeveer 50% lidmate wel belangstelling en behoefte aan nouer ekumeniese skakeling toon.

GEBED

**G
E
B
E
D**

**G
E
B
E
D**

GEBED

Figuur 5: Barmhartigheidsbediening: Aktiwiteite

Die feit dat hierdie skakeling veral ten opsigte van missionêre diakonaat dalk nie so effektief is nie, kan waarskynlik in 'n gebrek aan effektiewe leierskap gesoek word. Saam met leierskap gaan visionering en strukture wat vir hierdie doel in plek moet wees. Dit kan egter ook die geval wees dat 'n ekumeniese roepingsbewustheid tussen gemeentes onderling nie behoorlik ontwikkel is nie, wat dit steeds die verantwoordelikheid van geestelike leiers maak om die liggaam van Christus byeen te bring.

Die visie en missie van die NG Gemeente Onrusrivier weerspieël ongetwyfeld 'n missionêre karakter en inklusiwiteit. Hiervan is onder andere die instandhouding

van 'n maatskaplike werk pos deur die gemeente 'n teken. Tot watter mate die gemeente uiteindelik in die praktyk slaag om 'n missionêre karakter aan haar bedieninge te verleen, sal hopenlik in die res van die ondersoek meer duidelik raak.

Die navorser se persoonlike betrokkenheid by die gemeente beaam bepaalde identiteitsmerkers wat in hierdie hoofstuk na vore gekom het. Twee van die mees prominente eienskappe is die sterk gebedskultuur van die gemeente, asook die aanmoediging van elke lidmaat om sy of haar gawes binne die liggaam van Christus uit te leef.

3.4 SAMEVATTING

Daar moet weer beklemtoon word dat 'n volledige konteksanalise, asook 'n volledige identiteitsanalise baie meer omvattend kan wees as wat die oorsig van hierdie hoofstuk gebied het. Met die skerp gekonsentreerde analise is daar nietemin gepoog om die plaaslike gemeente te skets binne die onmiddellike omgewing en sodoende 'n aanvoeling te kry vir moontlike bedieningsleemtes, maar dan veral vir geleenthede vir verdere ontwikkeling.

Binne die raamwerk wat hierdie analise bied, kan daar voortgegaan word om die etos en praxis van missionêre diakonaat in die NG Gemeente Onrusrivier te ondersoek.

HOOFSTUK 4

DIE ETOS EN PRAXIS VAN MISSIONÊRE DIAKONAAT IN DIE NG GEMEENTE ONRUSRIVIER

4.1 INLEIDING

Die navorser het in hoofstuk 1 begin met die opmerking dat 'n etos en die praxis van missionêre diakonaat in die NG Gemeente Onrusrivier moontlik nie ten volle realiseer nie, eenvoudig vanweë sekere paradigmas wat aan verandering onderworpe is. Praktiese reëlins het moontlik die barmhartigheidsbediening in aparte bane van byvoorbeeld die evangelisasiebediening laat beland; óf die

barmhartigheidsbediening mag dalk aan 'n verskraalde geestelike verstaan van sy *fides quaerens actum* lei. Nietemin, dit is die doel van hierdie hoofstuk om die genoemde paradigmas wat uiteindelik die etos en praxis van die barmhartigheidsbediening van die NG Gemeente Onrusrivier bepaal, te toets en vas te stel tot watter mate elemente van 'n missionêre diakonaat wel in die handeling van die gemeentebediening sigbaar is.

Dertien leiers van onderskeidelik die barmhartigheidsbediening sowel as die evangelisasiebediening is in 'n semi-gestruktureerde fokusgroepgesprek betrek ten einde agt areas te verken wat die etos en praxis van missionêre diakonaat reflekteer. Na afloop van die semi-gestruktureerde gesprek, het die navorser didakties voortgegaan om die konsep 'missionêre diakonaat' bybels te fundeer en te verduidelik, asook Hendriks (2005) se prakties teologiese missionêre ekklesiologiese proses bekend te stel. Na afloop van hierdie inset is die groep weer toegelaat om kommentaar te lewer en te beoordeel hóé missionêre diakonaat van toepassing is in die gemeente- en bedieningsvisies, al dan nie. In werklikheid is die groep met hierdie laaste stap begelei om iets te verstaan van die onderskeidingsproses in Hendriks (2005:30) se model, naamlik om krities te beoordeel watter werkswyse die bedieninge toepas om getrou te wees aan God se roeping vir die kerk.

Terugvoering aangaande die semi-gestruktureerde fokusgroepgesprek word vervolgens bespreek. 'n DVD opname van ongeveer 80minute is ingesluit vir besigtiging.

4.2 'N VERKENNING VAN DIE MISSIONÊRE KARAKTER VAN DIE BARMHARTIGHEIDSBEDIENING

Agt vrae was behulpsaam in hierdie verkenning. 'n Voorbeeld van die vraelys is as bylaag 1 aangeheg. Die groep het eers die volledige vraelys voltooi, waarna die navorser 'n grootgroepgesprek gefasiliteer het om geleentheid vir terugvoer en bespreking te bied.

4.2.1 Omvattendheid van die bediening: persone wat bereik word deur projekte van die bediening

In hoofstuk 2 is daar genoem dat missionêre diakonaat nie 'n aparte werksaamheid naas diens van barmhartigheid of sending (evangelisasie) is nie, maar as wesenlik deel van die twee werksterreine van die kerk verstaan moet word. Die implikasie hiervan is dat daar 'n balans moet wees tussen hulpverleningsaksies aan lidmate, maar ook aan nie-lidmate, wat onder andere kerklos persone insluit. Twee persone het aangedui dat die projekte waarby hulle betrokke is, alleenlik op lidmate fokus. 'n Bemoedigende elf persone het egter aangedui dat die projekte van die bediening waarby hulle betrokke is, op nie-lidmate (6) en kerklos persone fokus (5). Die implikasie hiervan is dat hulpverlening 'n voertuig vir die evangelie kan wees.

4.2.2 Die roepingsbewustheid van vrywilligers in die bediening.

Hierdie area is getoets deur na vrywilligers se motiewe vir betrokkenheid by die bediening te verneem. Die punt het heelwat bespreking uitgelok, maar kan as volg opgesom word. Motiewe vir betrokkenheid sluit in:

- 'n evangelisasie doelwit, naamlik dat mense by God sal uitkom;
- 'n onvoorwaardelike uitvoering aan die liefdesgebod wat versorging en getuienis insluit;
- passie-gedrewe betrokkenheid;
- medemenslikheid en welwillendheid, naamlik om mense met materiële nood te help om hul omstandighede te oorkom;
- die handhawing van 'n gesonde geestelike klimaat in die gemeente;
- om te doen wat my hand vind om te doen;
- om gedryf te wees deur dankbaarheid vir seën in my eie lewe;
- die ervaring van 'n apostoliese roeping;

- die liggaamsmodel as motivering, met ander woorde 'n onderskrywing van die gedagte dat verskillende lede van een liggaam mekaar nodig het om te funksioneer (elkeen handel volgens sy of haar gawes).

Uit die gesprek is dit duidelik dat daar 'n sterk teologiese grondslag onderliggend is aan die werksaamhede van die barmhartighedsbediening. Vrywilligers verstaan die uniekheid van die kerk se betrokkenheid by die verligting van nood en die evangeliese karakter wat daarmee gepaard gaan.

4.2.3 Ekumeniese diakonaat

Samewerking tussen verskillende kerke, denominaal en interdenominaal is getoets. Die navorser het vroeër genoem dat sy besorgd is oor die samewerking tussen kerke in Hermanus. Die gesprek bevestig dat daar oorwegend géén ekumeniese samewerking ten opsigte van diakonaat plaasvind nie, in elk geval nie waarby die plaaslike gemeente betrokke is nie. Agt vrywilligers toon aan dat die projekte waarby hulle betrokke is glad nie saam met ander kerke beplan óf uitgevoer word nie, terwyl in vyf gevalle daar sóms samewerking is. Dit bevestig die weerstand wat deur die Armoede Forum ondervind word om as koördinerende liggaam tussen kerke op te tree.

4.2.4 Missionêre karakter van diakonaat

Projekte van die barmhartighedsbediening vertoon 'n missionêre karakter wanneer dit saam met die praktiese hulp op een of ander wyse ook 'n evangelisasieboodskap insluit. Die groep het oorwegend positief reageer op die vraag óf dit die geval is in die plaaslike bediening. Die bespreking lewer spesifikasies van hierdie beoordeling op:

- praktiese hulp word met pastorale versorging aangevul;
- kontakgeleenthede word met gebed en skriflesing na gelang van omstandighede afgerond;

- daar is diegene wat met een-tot-een gesprekke die hulpbehoewendes doelbewus probeer begelei om 'n oorgawe aan God te maak;
- 'n werkskeppingsprojek verwag van sy werknemers om saam met hul gesinne eredienste by te woon en bied ook dagwydingsgeleenthede by die werkplek aan.

Dit is duidelik dat met die meeste projekte daar doelbewuste pogings is om die evangeliese karakter (missionêre karakter) van hulpverlening (diakonaat) te aksentueer. Die argument is ook geopper dat die hulpbehoewende persoon "weet ons kom van die kerk af en doen dit met die liefde van Jesus". Die navorser handhaaf 'n mate van besorgdheid oor laasgenoemde argument. Die implikasie is dat daar nie noodwendig oor die evangelie gepraat word nie. Dit is juis hierdie veronderstelde aanvaarding dat die evangelie met blote teenwoordigheid van die dienswerker gekommunikeer word, wat die bediening tot gewone welwillendheid kan vervlak. Humanitêre organisasies verrig dienswerk met dieselfde positiewe medemenslike gesindheid. Missionêre diakonaat behoort myns insiens 'n duidelike evangeliese boodskap op 'n verbale wyse te kommunikeer.

4.2.5 Kontekstuele beoordeling van betrokkenheid

Die navorser wou beoordeel hóé ingelig die bediening is aangaande nood in die omgewing en tot watter mate leiers van die bediening bewus is van leemtes in die gemeente se betrokkenheid op meso-vlak. Die vraag wat gestel was, is of die bediening oordeel dat daar areas van nood in die Hermanus omgewing is waarby betrokkenheid vanuit die gemeente onbevredigend is.

Die areas van nood waar betrokkenheid bevorder kan word, is as volg aangedui:

- werkskepping;
- ongeletterdheid;
- lewensvaardighede (gespesifiseerd as 'n Christelike lewenswandel);

- alkohol- en dwelmrehabilitasie en voorkoming van misbruik;
- armoedeverligting;
- behuisingsnood¹⁹;
- HIV en Vigs.

Die gemeente het tans geen deurlopende HIV en vigsprojek nie. Pogings in die verlede om betrokke te raak by sodanige projekte in die gemeenskap was nie suksesvol nie. Die navorser het ondervind dat dienslewering in dié veld bemoelijk word deur die feit van geheimhouding, 'n gebrek aan vertrouwe, maar ook deur organisasies wat baie geïsoleerd te werk gaan in hul bediening van die HIV en vigsveld. Die gemeente het nog nie 'n manier gevind om in Hermanus self betrokke te raak nie, behalwe om in anonimiteit in materiële behoeftes (kospakkies en klere) te voorsien. Daar was wel al die enkele aanmeldings van vigsverwante nood by die gemeente self waar pastorale en praktiese hulp verleen kon word.

4.2.6 Bedieningstrukture: skakeling tussen barmhartigheid en evangelisasie

Soos daar reeds vroeër in die verslag genoem is, het die barmhartigheids- en evangelisasiebedieninge om praktiese redes geskei, met die veronderstelling dat bestuursvergaderings steeds gesamentlik sal plaasvind. Mettertyd het die twee bedieninge egter afsonderlik ontwikkel, sodat dit tans heeltemal losstaande van mekaar funksioneer. Nietemin is daar ooreenkoms in baie van die tipe projekte wat deur die twee bedieninge aangepak word. 'n Vraag is geformuleer om vas te stel of die bedieninge die noodsaaklikheid en uitvoerbaarheid van nouer strukturele verbinding insien. Die respons was oorweldigend positief. Die hele gesprek tot hier skep die indruk dat die barmhartigheidsbediening duidelik die

¹⁹ Die gemeente het 'n behoefte identifiseer aan 'n deurgangshuis vir hawelose persone met 'n goeie prognose tot herstel. Die omvang van die projek is egter redelik groot en daar is nog nie veel vordering gemaak nie, behalwe dat 'n duidelike visie geformuleer is. By gebrek aan 'n nagskuiling in die omgewing is die probleem selfs groter wanneer 'n persoon dringend huisvesting benodig.

visie kommunikeer om 'n missionêre karakter in al sy projekte te vertoon en dat 'n meer geïntegreerde benadering tussen bedieninge dit verder kan help realiseer.

4.2.7 Die uniekheid van kerklike dienslewering

'n Vraag is geformuleer om vrywilligers bewus te maak van ander nie-winsgewende organisasies in die omgewing wat ook by die verligting van nood betrokke is. Die groep is uitgedaag om na te dink en dan te oordeel of die barmhartigheidsbediening se ondersteuningsdienste dan enigsens verskil van byvoorbeeld die werk van die Rooi Kruis en van Kinder- en Gesinsorg in die omgewing.

Hoewel die groep almal positief geantwoord het, met ander woorde dat daar wel 'n onderskeid waarneembaar is, was die kwalifisering van die antwoorde vaag. Daar was hoofsaaklik twee response om die uniekheid van die barmhartigheidsbediening te bewys:

- die barmhartigheidsbediening bied ook geestelike begeleiding saam met materiële hulpverlening;
- die aksies van die barmhartigheidsbediening word deur die liefde vir God en deur dankbaarheid teenoor Hom gedryf.

Die leier van die barmhartigheidsbediening maak tydens die bespreking die opmerking dat hoewel die vertrekpunt die liefde vir en van Jesus is, sy nie altyd seker is of dit só in praktyk ontvang (raakgesien) word nie.

4.2.8 Toerusting tot missionêre diakonaat

Hoewel die gemeente se visie en missiestelling 'n duidelike missionêre karakter vertoon, is dit 'n vraag of gemeentedele en spesifiek vrywilligers in die

barmhartigheidsbediening ervaar dat hulle voldoende toegerus word om die visie en so elke lidmaat se roeping binne hierdie visie uit te leef.

Die vrywilligers antwoord oorweldigend positief op die vraag, hoewel bespreking tog fyner nuanse tot die gesprek voeg. Daar is diegene wat meen dat hoewel die visie duidelik verkondig word, getuienisskoling onvoldoende is. Dit beteken dat mense uit oortuiging betrokke raak by die barmhartigheidsbediening, maar nie noodwendig oor die belangstelling, vrymoedigheid of vaardigheid beskik om spesifiek dan 'n geestelike gesprek met iemand te hê nie. In die verband moet daar besin word of dit noodwendig van iemand verwag moet word om dit te kan doen aangesien ons verskillende gawes het. Dit bly egter die ervaring in die gemeente dat 'n groot groep mense eerder praktiese hulp verleen, maar dat daar baie moeiliker vrywilligers betrek word vir evangeliseringswerk.

Dan is daar ook die opinie dat 'n groot groep lidmate nog 'n herder-kudde-model van kerkwees verstaan, terwyl die NG Gemeente Onrusrivier 'n liggaam-van-Christus-model nastreef. By implikasie werk dit negatief op die missionêre karakter van bedieninge aangesien lidmate in die eerste groep dit as die geestelike leier se rol sien om te evangeliseer en hul eie insette tot blote medemenslike welwillendheid beperk.

'n Voorstel is na aanleiding van die bespreking gemaak, naamlik dat toerusting baie meer op 'n een-tot-een basis moet plaasvind aangesien toerusting in groepsverband nie deur lidmate benut word nie. Dit is ook en veral belangrik dat ouderlinge oor hierdie toerusting moet beskik aangesien hulle dikwels die eerste en direkte kontak met lidmate het. Die gemeente heg groot waarde aan dissipelmaking en dit geskied dikwels meer effektief op 'n een-tot-een basis.

4.3 'N BYBELSE MODEL VIR MISSIONERE DIAKONAAT

Die navorser lewer 'n didaktiese inset waarna bespreking in die grootgroep volg. Die doel van die inset is om die omvattendheid van die getuienistaak van die kerk op bybelse beginsels te baseer en daaruit waardes as beginsels te trek wat

as riglyne vir die barmhartigheidsbediening kan dien. Die inset het drie fokusareas: die Lukas evangelie; die herberg model van J. Hendriks (2000) en die prakties teologiese ekklesiologiese proses van H.J. Hendriks (2005).

4.3.1 Riglyne uit die Lukas evangelie

Missionêre diakonaat vind sekerlik nie sy bybelse fundering alleenlik in Lukas 4:16-21²⁰ nie, hoewel Bosch (2005:84-104) goeie riglyne vir solidariteit met die hulpbehoewendes uit hierdie teks bied:

“Toe kom Hy in Násaret waar Hy opgevoed was;
en soos Hy gewoon was, gaan Hy op die sabbatdag
in die sinagoge en staan op om te lees.

17 En die boek van die profeet Jesaja is aan Hom oorhandig;
en toe Hy die boek oopmaak, kry Hy die plek waar geskrywe is:

**18 Die Gees van die Here is op My,
omdat Hy My gesalf het om die evangelie aan die armes te bring.
Hy het My gestuur om die wat verbryself van hart is, te genees;
om aan gevangenes vrylating te verkondig
en aan blindes herstel van gesig; om die wat gebroke is,
in vryheid weg te stuur;
19 om die aangename jaar van die Here aan te kondig..**

20 En nadat Hy die boek toegemaak en aan die dienaar teruggegee het,
gaan Hy sit, en die oë van almal in die sinagoge
was op Hom gevestig. Toe begin Hy vir hulle te sê:

21 Vandag is hierdie Skrif in julle ore vervul“ (OAV).

Die Lukas evangelie is aan heidense Christene gerig. Hierdie groep mense het 'n identiteitskrisis gehad. Wie is ons regtig? Watter verband het ons met die Joodse geskiedenis? Is Christenskap 'n nuwe geloof? Wat is ons verhouding met

²⁰ Lukas 4:18-19 is 'n direkte aanhaling uit Jesaja 61. Met hierdie aanhaling kondig Jesus aan dat Hy die vervulling van die OT profesie is (Bosch, 2005:84).

Jesus? Lukas begelei sy gehoor om hul identiteit en 'n realistiese benadering tot kerkwees in direkte verband met hul kontekstualiteit te verstaan. Dit is betekenisvol dat Lukas ook die skrywer van die Handeling boek is, aangesien die Lukas evangelie 'n missiologiese fondasie lê vir die fundering van die kerk in die Handeling boek (Bosch, 2005:84). Verder is dit ook van belang dat Lukas demonstreer hoedat God buitestaanders seën, dat God genadig en vol vergifnis is en dat Hy vreemdelinge as gaste aan Sy tafel laat sit. Die gehoor in Lukas leer dat hulle deels die produk van sending is, maar ook die opdrag tot 'n omvattende sendingtaak ontvang en wel in solidariteit met die armes en gemarginaliseerdes.

Daar is 'n sterk fokus op die armes in Lukas. Dit staan egter nie teenoor rykes asof God eersgenoemde bo rykes verkies nie. Lukas wil wel hê dat die rykes moet optree in lyn met Jesus se sosiale morele norme. Vir Lukas is grense iets wat afgebreek moet word sodat die demonstrasie van God se liefde nie beperk word nie. Aangesien grense so 'n menslike ding is, is die afbreek van grense seker die sterkste getuienis van wat God, die Heilige Gees en die evangelieboodskap doen.

Lukas stel 'n Jesus voor wat juis die vreemdelinge inbring en 'n ereplek gee. Die sogenaamde regverdiges probeer grense stel en diegene uithou, maar Jesus wil juis die onverdienstelikes inbring na die fees. Jesus soek die berouvolle sondaars op, uit alle klasse en rasse en bring hulle in om die maaltyd te geniet.

4.3.2 Beginsels vir missionêre diakonaat vanuit die gemeente as 'n herberg

In sy boek, *Gemeente als herberg – De Kerk van 2000 – een concrete utopie*, stel Jan Hendriks 'n gemeentemodel voor wat ek aanvoel as essensieel vir missionêre diakonaat. Hy gebruik die metafoer van 'n herberg om sy verstaan van die kerk se roeping as gestuurde na die wêreld te beskryf. Koinonia is volgens Hendriks (2000:37) drie-dimensioneel: omgang met God; omgang met mekaar; en diens. Diens impliseer 'n dubbele beweging: 'n uitgaan na die

samelewing, maar ook 'n oopstel van die gemeente vir ander. Hiervoor is die beeld van 'n herberg effektief. 'n Herberg staan langs die pad (op die weg van die mensdom); is altyd oop en verwelkomend; probeer nie mense permanent daar hou nie, maar voorsien hulle van die nodige sodat hulle met vreugde verder kan reis; tydens hul verblyf kan die gaste hul verhale vertel en na ander se verhale luister; die eienaar se persoonlike stempel is orals te sien. Anders gestel: Die Eienaar se Gees word daar ervaar. Die stempel van die eienaar in hierdie herberg lyk só: armes kry die beste kamers; mense met gekreukelde klere het die beste plek by die vuurherd; alles te ete en te drinke is verniet²¹.

Ek brei net op die één punt van Hendriks se model uit, naamlik die gedagte om mense nie noodwendig te wil hóú in die 'herberg' nie, maar om daardie rede ook nie enige iets van hulle te wéérhou nie. Die idee aan 'n herberg staan teenoor die gedagte van 'n 'huis om in te woon'. Hendriks (2000:61) haal Dingemans (1998) aan wat sê dat die moderne samelewing juis gekenmerk word aan die feit dat mense voortdurend onderweg is. Vryheid is 'n heel Reformatoriese kenmerk van ontmoeting met die evangelie. Die gasvrou dring haar dus nie op nie, maar die hele atmosfeer getuig van haar unieke teenwoordigheid. Hierdie tipe gasvryheid is dus tweeledig: dit laat die vreemdeling binne om sy gasvryheid te geniet, maar konfronteer die gas dan met sy teenwoordigheid. Die gasvrou vind 'n middeweg tussen grensloosheid en kleurlose neutraliteit aan die een kant en subtiele konfrontasie aan die ander kant. Die tipe konfrontasie is egter nie gebou op die tradisionele 'inwin van siele' nie, maar op die totaliteit van die mens se behoeftes. Die uniekheid van die kerk se diakonia is Christus en dit moet die 'gas' sien en ervaar. Ons barmhartigheid kan dus nie met 'n neutraliteit beoefen word nie.

Bonhoeffer (1996:27) sê dat Jesus in die midde van Sy vyande gewoon het. Dit is waar Sy bediening was. Hy herinner ook aan die feit dat ons altyd die swakkes by ons sal hê. Diensbaarheid staan in die lig van onvoorwaardelikheid, nie-

²¹ Jesaja 25:6 "Op hierdie berg gaan die Here die Almagtige 'n feesmaal gereed maak vir al die volke, 'n feesmaal met die beste om te eet en te drink, goeie kos en geurige wyn." (Hendriks, 2000:54).

veroordeling (nie-béoordeling) en vreugde vind in die geleentheid om mekaar te kan dien (Bonhoeffer, 1996:80).

4.3.3 'n Prakties Teologiese Ekklesiologiese proses

Daar is reeds in hoofstuk 2 verwys na Hendriks (2005:14) se ekklesiologiese proses en ek gaan dit nie nou hier herhaal nie. Die inhoud hiervan is egter met die groep vrywilligers bespreek en die beginsels daarvan is uitgelig. Die groep het groot aanklank gevind by die konsepte van identiteitsvorming in aansluiting by ons verstaan van God, kontekstualiteit, God se onderweg wees met die kerk, ons eskatologiese hoop, ons geloofstradisie en bybelse fundering vir die onderskeidingsproses. Die groep kon aan die hand van die model identifiseer met 'n ekklesie wat missionêr van aard is en daarom ook met 'n bedieningsmodi wat daarby aansluit.

4.3.4 Beginsels vir 'n missionêre diakonale praktyk

Na aanleiding van die inset deur die navorser kom die groep tot die volgende gevolgtrekkings:

- missionêre diakonaat impliseer, gedring deur die liefde van God, solidariteit met die armes en die gemarginaliseerdes;
- die evangelie dwing ons juis om na diegene uit te reik wat nog nie deel het aan die liefde en vergifnis van God nie;
- dit impliseer dat die sendingtaak omvattend is: woord- én daadgetuieenis;
- missionêre diakonaat word deur gasvryheid gekenmerk, wat beteken dat die fokus nie net op lidmate is nie, maar juis 'n uitnodiging tot die vreemdeling en die verbyganger rig;

- die doel van missionêre diakonaat hoef nie noodwendig bekering te wees nie, maar 'n praktiese demonstrasie van God se liefde en 'n geleentheid om die persoon wat bereik word met die teenwoordigheid van die Gees te bedien;
- missionêre diakonaat is 'n geleentheid tot diensbaarheid waarin ons ook sonder die verwagting van teenprestasie vreugde vind;
- missionêre diakonaat word gesteun deur 'n prakties teologiese ekklesiologie wat vanuit 'n goddelike identiteit in dinamiese interaksie met die Woord en die konteks staan sodat daar sinvol gesoek kan word na die realisering van God se koninkryk op aarde.

4.4 SAMEVATTING

Die fokusgroepgesprek het bevestig dat die NG Gemeente Onrusrivier ten minste baie bewus is van die apostolisiteit van die kerk en spesifiek van die barmhartighedsbediening. Die etos en praxis van die bediening reflekteer duidelik elemente van missionêre diakonaat en 'n sterk sentiment is aanwesig om dit selfs verder uit te bou.

Enkele beperkinge wat as onderliggende paradigmas in hoofstuk 1 uitgewys is, is die strukturele organisering van die evangelisasie- en barmhartighedsbedieninge wat oorvleueling, gebrek aan koördinerings en ook wedersydse verarming van die bedieninge tot gevolg het. Nog 'n voorgestelde paradigma is bevestig, naamlik dat daar soms die aanname bestaan dat mense sal weet wat die motief is wanneer hulle as vrywilligers namens die kerk optree. As daar in die kwalifisering van missionêre diakonaat beklemtoon is dat woord- en daadgetuie nie geskei kan word nie, geld dit hier ook en neem die bediening kennis van die moontlike leemte wat mag bestaan as 'n vrywilliger nie oor die vrymoedigheid of vaardigheid beskik om die evangelie saam met die goeie daad te bring nie.

Die feit dat missionêre diakonaat nie beperk kan word deur gemeente- of denominasionele grense nie, maar dat dit juis uitreik na die gemarginaliseerdes,

is verhelder. Dit is egter 'n bron van kommer dat ekumeniese diakonaat problematies skyn te wees, asook die feit dat in kernaangeleenthede soos HIV en Vigs daar weinig realiseer vanuit die NG Gemeente Onrusrivier se bedieninge.

Hoofstuk 5 bied aan die hand van die verkennende literatuurstudie en die gevolgtrekkings waartoe daar tydens die semi-gestruktureerde fokusgroep-gesprek gekom is, 'n missionêre ekklesiologiese oriëntasie aan wat 'n duidelike missionêre diakonale karakter in die bedieningsmodi van die barmhartigheidsbediening sal bevorder. Soos wat hoofstuk 4 aangetoon het, is die koers reeds afgebaken in die barmhartigheidsbediening van die NG Gemeente Onrusrivier, maar daar is tog ruimte vir bevordering van 'n suiwer geïntegreerde missionêre karakter.

HOOFSTUK 5

DIE IMPLIKASIES VAN MISSIONÊRE DIAKONAAAT VIR DIE BEDIENINGSTRUKTURE VAN DIE NG GEMEENTE ONRUSRIVIER

5.1 INLEIDING

Die hipotese wat hierdie ondersoek onderlê, is dat hoewel missionêre diakonaat 'n sterk teologiese grondslag het, voortspruitend uit teologiese ontwikkeling in veral die laaste gedeelte van die 20ste eeu, hierdie ontwikkeling nog moeilik grondslag in die praktyk van gemeentebediening vind. Teologie moet in praktyk oorgaan. My aanvoeling na afloop van die ondersoek is dat die ontwikkeling van missionale teologie 'n revolusionêre invloed op die selfverstaan van die kerk het. Die ondersoek in die NG Gemeente Onrusrivier bevestig dat hierdie nuwe identiteit nog besig is om deur te werk na die strukturele en inhoudelike manifestering van 'n missionêre ekklesiologie. Missionêre ekklesiologie word gesteun deur toepaslike bedieningstrukture wat lidmate prakties en konkreet begelei in 'n apostolaatsuitlewing van sy of haar identiteit. Die praktiese uitwerking van 'n missionêre ekklesiologie vra vir besondere leierskap en visioenêre begeleiding.

In hierdie hoofstuk word die gevolgtrekkings van die ondersoek as uitdagings (bakens) geformuleer vir 'n gemeente wat konkrete gestalte aan 'n missionêre ekklesiologie, maar meer spesifiek aan missionêre diakonaat wil gee. Hierdie gevolgtrekkings word aangevul met meer spesifieke aanbevelings gerig op die NG Gemeente Onrusrivier.

5.2 BAKENS ONDERWEG NA 'N MISSIONÊRE EKKLESIOLOGIE

Die navorser kom tot die volgende gevolgtrekkings na aanleiding van die ondersoek:

5.2.1 Missionêre diakonaat het 'n Skriftuurlike woord- en 'n daadkomponent

Die ondersoek het direk in verband gestaan met die konsepverheldering van die term 'missionêre diakonaat'. In die term missionêre diakonaat, word die wese van Christenwees, oftewel dissipelskap, saamgevat as diens (daad) en getuienis (woord). Uiteindelik verkry getuienis (martyria) die breër definisie van woordgetuienis sowel as daadgetuienis. Nog lank voordat ons kerkhistories by 'n missionale teologie arriveer het, tref ons getuienis tydloos as 'n sentrale tema van die Nuwe Testament aan. In die bediening van Jesus Christus ervaar ons dat Hy nie in praktyk of in beginsel 'n onderskeid gemaak het tussen woordverkondiging, koninkryksbelang, hulpverlening en genesing nie. Die daadkomponent van getuienis wat gewoonlik met diakonaat vertaal word, het etimologiese belang vir die konseptualisering van missionêre diakonaat. Die semantiese betekenis van diakonos beklemtoon die feit dat diensbaarheid 'n woord en 'n daadkarakter het. Die diakonos word uitgestuur met die 'goeie nuus' sowel as die 'goeie daad'.

5.2.2 Die missionêre identiteit van die kerk is aan die wese van God gekoppel

As die NG Kerk vergaderings, net soos die kerkregering van die NG Gemeente Onrusrivier dus worstel met die implementering van die missionêre gedagte binne haar bedieningstrukture, is dit getrou aan die ekumeniese ontwikkeling van die verhouding tussen sending, evangelisasie en barmhartigheid. Die kerk is saam op soek na haar identiteit en daarom haar roeping. 'n Antropologiese oortuiging van die mens as die beeld van God vind derhalwe sy identiteit in die wese van God self. As daar net na die WRK se besinning oor hierdie onderwerp in die 20ste gekyk word, is dit bemoedigend om die katolisiteit van die ekumeniese kerk waar te neem in haar bewussyn van haar roeping in die wêreld. Missionêre ekklesiologie kan dalk net soos Goheen (2006:480) voorspel, deurslaggewend wees vir die kerk om haar relevansie in 'n post-modernistiese era en teen die agtergrond van 'n verbrokkelende Christendom te behou. Meer

nog: missionêre ekklesiologie is 'n reaksie op die selfopenbaring van God in die geskiedenis.

5.2.3 Missionêre diakonaat is kontekstueel

Missionale teologie gaan van die veronderstelling uit dat Jesus Christus antwoorde kan bied op die sosiale kwessies van die dag. Kontekstualiteit is deurslaggewend in die kerk se prioritisering van haar aktiwiteite. Kontekstualiteit is bepalend in die proses van onderskeiding. Dit beteken dat die ekumeniese kerk nie oral en altyd met dieselfde doelwitte besig mag wees nie, maar biddend die prioriteite in hul eie omgewings sal identifiseer en aanspreek. Tog is daar ook die globale werklikhede wat dringend om ekumeniese diakonaat roep. Die Suid Afrikaanse konteks dwing byvoorbeeld 'n ekumeniese bewustheid van armoede, misdaad en HIV en Vigs af. Ekologiese realiteite roep om 'n ekumeniese bewustheid van iets soos aardsverwarming, of van die bedreiging wat die wêreld ekonomie inhou. Die kerk het 'n unieke boodskap om te verkondig. Die kerk is gestuur om hierdie boodskap in woord en daad te bring.

5.2.4 Missionêre diakonaat het implikasies vir bedieningstrukture

Missionêre diakonaat, voortspruitend uit missionale teologie, dien kwalifiserend vir die werkswyse van die barmhartighedsbediening van die kerk, met die implikasie dat daar noue(-r) samewerking tussen hierdie bediening en die bediening van evangelisasie en sending in kerkstrukture moet reflekteer. Missionêre diakonaat is 'n strategie om die kerk in haar roepingsverantwoordelikheid te steun. Missionêre diakonaat maak egter nie net 'n aanspraak op bedieningstrukture nie, maar dit spreek ook die individuele lidmaat aan ten opsigte van sy of haar roeping as gelowige en die motief waarmee daar by barmhartigheid betrokke geraak word.

5.2.5 Missionêre diakonaat word bevorder deur 'n bepaalde ekklesiologiese model en werkswyse

Missionêre diakonaat word in besonder gesteun deur 'n bepaalde model van kerkwees. 'n Herder-kudde-model verswak die missionêre uitlewing van diakonaat, terwyl die liggaamsmodel besondere steun verleen aan 'n missionale identiteit. Missionêre diakonaat word verder verswak deur 'n tradisionele motief van die 'inwin van siele' wat nie altyd op die totaliteit van die menslike behoefte ingestel was nie, maar eerder net op die siel. Missionêre diakonaat is 'n allesomvattende benadering; dit is 'n geïntegreerde benadering wat terselfdertyd die integriteit van getuienis verhoog. Missionêre diakonaat is ook 'n effektiewe getuienis van die eskatologiese hoop van die gelowige en die bevordering van God se koninkryk as kernbeginsel van missionale teologie.

5.2.6 'n Omvattende definisie vir missionêre diakonaat

Na afloop van die ondersoek bied ek my eie definisie van missionêre diakonaat:

Missionêre diakonaat is die omvattende woord-en-daad getuienis van elke gelowige, die kerk en die ekumeniese liggaam, in reaksie op die gebrokenheid van die wêreld wat in elke faset van die samelewing en die ekologiese omgewing sigbaar is, maar in besonder in die sosiale nood van mense en in strukture van onreg. Hierdie getuienis word in gehoorsame navolging van Jesus Christus, onder leiding van die Heilige Gees en in voortsetting van God se besorgdheid oor die wêreld gelewer, totdat Christus weer kom. Hierdie getuienis is eksklusief deurdat dit Jesus Christus as die antwoord op die sosiale kwessies van die dag bely en inklusief deurdat dit nie geïnstusionaliseerd of net aan gelowiges bedien word nie.

Ek sluit af met enkele aanbevelings wat spesifiek gerig is op die NG Gemeente Onrusrivier.

5.3 AANBEVELINGS TEN OPSIGTE VAN DIE MISSIONÊRE KARAKTER VAN BEDIENINGSTRUKTURE

Leierskap van die NG Gemeente Onrusrivier moet kennis neem van die volgende:

5.3.1 Geïntegreerde evangelisasie- en barmhartigheidstruktuur

Die visie en missie van die NG Gemeente Onrusrivier vertoon 'n sterk missionêre karakter wat veral in die selfverstaan van die barmhartigheidsbediening sigbaar is. Beide die evangelisasiebediening en die barmhartigheidsbediening streef 'n woord- en daadkarakter in hul projekte na. Die aparte bane waarin hulle funksioneer, is egter stremmend vir die gemeente se geïntegreerde uitleef van haar roeping. Dit blyk egter nie dat daar weerstand is teen die gedagte van nouer samewerking nie en kan met die nodige visioenering, wat waarskynlik tydens die fokusgroepgesprek begin is, redelik maklik realiseer. Die gemeente behoort te beweeg in die rigting van omvattende woord- en daadgetuie wat ook in die strukturele organisering van haar bedieninge sigbaar is. Dit sal die gemeente baat om te konsulteer met ander gemeentes wat alreeds die missionêre karakter in die strukturele organisering van bedieninge akkommodeer.

5.3.2 Kontekstuele beoordeling van bedieningsaktiwiteite

Die aard van projekte en in besonder ook die werkswyse wat gevolg word, moet verder deur die gemeenteleierskap in samewerking met die geïntegreerde evangelisasie- en barmhartigheidsbediening verken word. Hier is drie sake van belang:

(a) **Waar getuig ons:** Wat is die brandende kwessies in die Hermanus omgewing en kom getuie (woord en daad) daar tot sy reg? Daar moet kennis geneem word van die waarneming dat die gemeente se betrokkenheid by sosiale probleme soos werkskepping, ongeletterdheid, lewensvaardighede, alkohol en

dwelmmisbruik, armoedeverligting, behuisingsnood en HIV en Vigs as groeiareas aangedui is tydens die fokusgroepgesprek. Die vraag ontstaan of die gemeente in die onderskeidingsproses dan hierdie kwessies miskyk, of is dit 'n geval dat die gemeente nie die aanspreek van sosiale probleme as deel van getuienis beskou nie? As dit die geval is, sou dit 'n aanduiding wees dat die missionêre karakter en uitlewing verdere verfyning benodig.

(b) **Hoe getuig ons:** Die aard van getuienis t.o.v. armoedeverligting en sosiale kwessies waarna pas verwys is, moet krities beskou word. Dra die daadkomponent van getuienis tot standhoudende verandering by, of word getuienis verskraal deur korttermyn noodverligting. Die kerk is trouens baie bekend met die klassieke '*hand-outs*' wat tipies kenmerkend van korttermynverligting is. Hierteenoor staan 'n benadering wat op ontwikkeling gerig is met langtermyn voordele. Is dit moontlik kundigheid wat ontbreek? As dit die geval is, kan die gemeente die ondersteuning van vennootskappe in die gemeenskap ondersoek. Daar is tydens die fokusgroepgesprek nadruk gelê op die ononderhandelbare Christelike karakter van woord- en daadgetuienis. Hierdie belangrike kwalifisering moet deurgaans in gedagte gehou word. Dit is immers die fokus met missionêre diakonaat. Daar moet ook aanvaar word dat een gemeente nie alles kan doen nie, wat net weer die belangrikheid van ekumeniese samewerking beklemtoon.

(c) **Wie getuig:** Ekumeniese getuienis is 'n besorgdheid wat unieke uitdagings aan die gemeente en spesifiek aan die barmhartighedsbediening stel. Die gemeente behoort 'n aanknopingspunt by die groter Christelike gemeenskap in Hermanus te soek en aktief meewerk tot 'n ekumeniese getuienis (woord en daad) in die omgewing. Ek herinner aan die opmerking dat die afbreek van grense volgens die Lukas evangelie 'n kragtige getuienis is. Hierdie grense is nie alleen van toepassing op sosiale strukture nie, maar dalk ook in die ekumeniese lewe van die kerk.

5.3.3 Oriëntering (toerusting) van lidmate t.o.v. missionêre diakonaat

Die identiteit en kultuur van die gemeente en die liggaamsmodel leen hom uitstekend tot uitlewing van 'n missionêre oortuiging en daarom ook van missionêre diakonaat in die geïntegreerde evangelisasie- en barmhartigheidsbediening. Die visie en missie van die gemeente daag elke lidmaat uit tot 'n getuienis in woord en daad. Die inklusiwiteit van die gemeente se uitreikaksies is bemoedigend. Daar word geen onderskeid gemaak tussen lidmate of nie-lidmate nie, wat 'n aanduiding is dat die gemeente nie 'n geïnstitutionaliseerde identiteit aanhang nie, maar juis 'n missionêre selfverstaan koester.

Toerusting van gemeentedele t.o.v. woord en daad getuienis is wel geïdentifiseer en moet onder die aandag van leiers gebring word. Met toerusting word nie alleen pastorale aanmoediging bedoel nie, maar praktiese skoling en ontwikkeling van projekdoelwitte wat tot standhoudende verandering kan bydra. Prediking kan wel 'n belangrike bydra lewer aangesien die totale gemeenskap gesensitiver moet word vir die missionêre fokus van bedieninge.

Meer spesifiek moet daar voorsiening gemaak word vir die oriëntering van vrywilligers wat by bedieninge aansluit sodat missionêre diakonaat effektief in bedieninge uitgeleef kan word. Getuienisskoling sal na aanleiding van die konseptualisering van missionêre diakonaat beide komponente van woord en daad moet dek. Hoewel die fokusgroepgesprek die voorstel van een-tot-een skoling gemaak het, moet daar op kreatiewe wyse besin word hoe toerusting in die gemeente effektief kan geskied.

Die ondersoek het die navorser se aandag gevestig op enkele aspekte wat verder verken kan word. Dit kan in formele navorsing gedoen word, óf die gemeente, indien die leiers oordeel dat dit in belang van effektiewe getuienis is, kan 'n taakspan saamstel wat die verdere ondersoek uitvoer.

5.4 DIE MOONTLIKHEID VAN VERDERE VERKENNING

5.4.1 Die kwessie van ekumeniese samewerking (of die gebrek daaraan) op die gebied van missionêre diakonaat behoort verder verken te word. Dit blyk om verskeie redes, maar veral in koninkryksbelang te wees om ekumeniese diakonaat in die Hermanus omgewing na te streef.

5.4.2 'n Verkenningsgesprek met gemeentes wat veral in armer areas funksioneer, kan insiggewend wees indien die gemeente na aanleiding van kontekstuele probleme prioriteite vir haar geïntegreerde evangelisasie- en barmhartighedsbediening wil bepaal.

5.4.3 Konsultasie met buurgemeentes en organisasies soos KMS kan waardevolle insette lewer in die gemeente se strewe na 'n meer effektiewe uitlewing van missionêre diakonaat.

5.4.4 Die navorser is oortuig dat met die oog op prediking en lering die Skriftuurlike begroning van missionêre diakonaat verder uitgewerk kan word.

5.5 SAMEVATTING

Hierdie hoofstuk het as samevattende kommentaar op die gestelde navorsingsprobleem gedien, naamlik dat die konseptualisering van missionêre diakonaat vaag is en gevolglik hindernisse tot gevolg het in die praktiese implementering daarvan in 'n missionêre ekklesiologie. Die navorser kon 'n nuwe definisie vir missionêre diakonaat voorstel wat die onlosmaaklike verband tussen die missionêre en die diakonale fokus in praktyk en in beginsel op Skriftuurlike gronde versterk.

Daar is in hierdie hoofstuk bewys dat konsepverheldering 'n direkte invloed op identiteitsvorming het en dat die NG Gemeente Onrusrivier hierdie gewaarwording in ag moet neem in die praktiese organisering van haar evangelisasie- en barmhartighedsbedieninge. Spesifieke aanbevelings is

gemaak ten opsigte van die transformering na 'n missionêre ekklesiologiese praxis.

Die navorser is ten slotte oortuig dat die gevolgtrekkings en aanbevelings van hierdie hoofstuk 'n getroue weergawe is van die bevindings uit die verkennende literatuurstudie en in gesprek met die fokusgroep van die NG Gemeente Onrusrivier.

BIBLIOGRAFIE

1. **Agenda, 2 April 2001.** Gesamentlike Kerkraadsvergadering. NG Hermanus Moedergemeente. Ad-hoc Kommissie Verslag: Afstigting Onrusrivier.
2. **ALGEMENE SINODALE KOMMISSIE, 2005. Die Kerkorde van die Nederduitse Gereformeerde Kerk met Reglemente, Kerkordelike Riglyne en**

Funksionele Besluite soos vasgestel deur die Algemene Sinode in Oktober 2004. Wellington:Lux Verbi BM.

3. **Agenda vir die Tiende Vergadering van die Algemene Sinode van die Nederduitse Gereformeerde Kerk in Pretoria.** Sondag 11 tot Saterdag 17 Oktober 1998.
4. **Agenda vir die Twaalfde Sitting van die Algemene Sinode van die Nederduitse Gereformeerde Kerk in Hartenbos, Suid Kaap. Deel II.** Sondag 10 tot Saterdag 16 Oktober 2004.
5. BABBIE, E 1992. **The Practice of Social Research** (6th ed). California:Wadsworth Publishing.
6. BAKER, TL 1994. **Doing Social Research** (2nd ed). New York:McGraw-Hill Inc.
7. BONHOEFFER, D. ***Life Together. Prayer book of the Bible.*** Minneapolis:Fortress Press.
8. BOSCH, DJ 2005. **Transforming Mission. Paradigm Shifts in Theology of Mission.** New York:Orbis Books.
9. BOTHA, SJ 1993. Kerklike Barmhartigheid in die loop van die Kerkgeskiedenis. In: Booysen, DJ. **Die Diens van Barmhartigheid.** Pretoria:Kital
10. BOTHA, WF 2005 (Hoofredakteur). **Woordeboek van die Afrikaanse Taal.** Paarl:Buro van die WAT.
11. CILLIERS, J 2006. Preaching as Language of Hope in a Context of HIV and AIDS. Paper delivered at the 7th International Conference of the Societas Homiletica, held in Pretoria, South Africa, 5-10 August 2006.

12. CRAFFORD, D. 1990. Diakonaat oor Kerkgrense heen, in **Die Diens van Barmhartigheid en die Nederduitse Gereformeerde Kerk**. Kaapstad:NG Kerk-Uitgewers, 347-365.
13. **Community Care and Transformation**, Kingfisher Mobiliseringsentrum (Amptelike inligtingstuk).
14. DE KLERK, JJ (Red) 1990. **Die Diens van Barmhartigheid en die Nederduitse Gereformeerde Kerk**. Kaapstad:NG Kerk-Uitgewers.
15. DICKINSON, RDN 2002. Diakonia in the Ecumenical Movement. In: Lossky, N (Editor) **Dictionary of the Ecumenical Movement. Volume III**. 2nd Edition. Geneva:WCC Publications. p.403-431
16. DIENSGROEP DIENS EN GETUIENIS 2007 (ongepubliseerd). **Diens en Getuienis. Die wesenstaak van die kerk**.
17. DU TOIT, CW 1994. **The Action of God in the World**. Pretoria:UNISA.
18. GOHEEN, MW 2006. The Missional Church: Ecclesiological Discussion in the Gospel in Our Cultural Network in North America. **Missiology 30(4), 479-490**.
19. GOHEEN, MW 2000. **“As the Father sent Me, I am Sending You”**. J. E. Lesslie Newbigin’s **Missionary Ecclesiology**. Zoetermeer:Uitgeverij Boekencentrum.
20. GUDER, DL 1998. **Missional Church. A Vision for the Sending of the Church in North America**. UK:William B. Eerdmans Publishing Company.
21. GUDER, DL 2005. Worthy Living: Work and Witness from the Perspective of Missional Church Theology. **Word & World, Vol 25 (4):424-432**.

22. HENDRIKS, HJ 2005. **Studying Congregations in Africa**. Wellington:Lux Verbi BM.
23. HENDRIKS, J. 2000. **Gemeente als herberg – De Kerk van 2000 – een concrete utopie**. (3de druk). Kampen:KoK Uitgeverij
24. LINDEQUE, RC 1990. Kerklike Gesinsorg, in **Die Diens van Barmhartigheid en die Nederduitse Gereformeerde Kerk**. Kaapstad:NG Kerk-Uitgewers, 147-171.
25. LOUW, DJ 1998. **Theory of Science within Theology. Scientific Research as a Theological Problem**. US-Study Guide.
26. MASON, J 1998. **Qualitative Researching**. Great Britain:Redwood Books.
27. MOUTON, J 2001. **How to Succeed in your Master's & Doctoral Studies. A South African Guide and Resource Book**. Pretoria:Van Schaik Publishers.
28. NEL, M. 1994. **Gemeentebou**. Johannesburg:Orion Uitgewers.
29. NG KERK UITGEWERS, 2004 (2de druk). **Ons Glo. Die Drie Formuliere van Eenheid en Ekumeniese Belydenisse**. Paarl.
30. NICHOLLS, BJ. In: Ferguson, SB & Wright, DF (Editors) 2005 (herdruk). **New Dictionary of Theology**. Leicester, England:Inter-Varsity Press.
31. Notule van 'n Buitengewone Kerkraadsvergadering van die NG Gemeente Onrusrivier, 11 Augustus 2003.
32. Notule van 'n Gesamentelike Kerkraadsvergadering van die NG Gemeente Hermanus en die NG Gemeente Onrusrivier, 2 April 2001.
33. **Ontdek jou Plek**. Prospektus van die NG Gemeente Onrusrivier. 2005

34. RENN, SD 2005. **Expository Dictionary of Bible Words. Word Studies for Key English Bible Words Based on the Hebrew and Greek Texts.** Coded to the Revised Strong's Numbering System. Massachusetts:Hendrikson Publishers.
35. ROGERSON, B. 1998. Taking responsibility for ourselves: The assembly theme and the church's diaconal task. ("Turn to God – Rejoice in Hope": Unfolding the Eighth Assembly Theme). **The Ecumenical Review 50(2):205(7).**
36. ROXBURGH, AJ 2005. **The Sky is Falling!?! Leaders Lost in Transition.** Eagle, Idaho:ACI Publishing.
37. SCHUTTE, PJW. 2003. Missionêre diakonaat: 'n Uitdaging vir die kerk. **HTS 59(1):247-264.**
38. SIDER, RJ, OLSON, PN, UNRUH, HR 2006. Churches that make a difference: Reaching your community with good news and good works. **Word & World 26/2** 2006, 230-231.
39. VAN GELDER, C. 2004. From Corporate Church to Missional Church: The Challenge facing Congregations Today. **Review & Expositor 101**, 2004. p.425-446.
40. VENTER, N. 2004 (Samesteller, Hersiene Uitgawe, Ongepubliseerd). **COMMUNITY PROFILE OF THE GREATER HERMANUS AREA (Voëlklip to Fisherhaven)** . Inventory of non-profit organisations rendering assistance to people in need. A Project of the Hermanus Transformation Association.
41. VERSTER, P. 2003. Aktiewe Gemeente-Betrokkenheid by die missionêre diakonaat – 'n Ondersoek in 'n Gemeente van die NGKA in Mangaung. **ACTA Theologica 23/2:254-265.**

42. VORM VIR KERKLIKE STATISTIEK, 2006/2007. Nederduitse Gereformeerde Kerk in Suid Afrika.
43. Voorlopige Verslag. Diensgroep vir Diensgetuïenis. Algemene Sinode van die NG Kerk. 2007.
44. WHITE, TJ 1991. Diakonia, in **Dictionary of the Ecumenical Movement**. Geneva:WCC.

BYBELVERTALINGS

Lewende Bybel. 1983. Roodepoort:Christelike Uitgewersmaatskappy.

Die Bybel in Afrikaans. 1933. Bybelgenootskap van Suid Afrika.

ANDER

HENDRIKS, HJ 1998. Die Sisteemtoerie van Armour en Browning (Skematies opgesom)

BYLAAG 1

GESPREKSTIMULERING (Fokusgroepgesprek)

1. Die projek(-te) van die barmhartigheidsbediening waarby ek betrokke is bedien die volgende groepe (merk die groep wat u meen **DIE MEESTE** ondersteuning kry in die spesifieke projek):

Mense in die gemeente	Mense buite die gemeente	Kerklos mense

2. Wat is na u mening die **motief** wat individue in die barmhartigheidsbediening dryf om te doen wat gedoen word (waarom doen u dit?):
-

3. Die projek(-te) waarby ek betrokke is, word saam met ander kerke georganiseer (beplanning of fisiese samewerking):

GLAD NIE	SOMS	ALTYD

4. In die projek van die barmhartigheidsbediening waarby ek betrokke is word daar op een of ander wyse ook 'n evangeliesasieboodskap saam met die praktiese hulp aangebied:

GLAD NIE	SOMS	ALTYD

Spesifiseer (hoe gebeur dit in die geval van soms/altyd):

.....

5. Is daar 'n area van nood in die Hermanus-omgewing waarby u reken die barmhartigheidsbediening meer betrokke sou moes raak?
-

6. Dink u dat daar nouer samewerking tussen die barmhartigheidsbediening en byvoorbeeld die evangeliesasiebediening moontlik is?

JA	NEE

7. Is u van mening dat die barmhartigheidsbediening se ondersteuningsdienste enigsens verskil van dié van ander organisasies, soos bv. Kindersorg, Rooi Kruis:
-

8. Voel u dat u genoeg geestelike leiding en toerusting van leiers in die gemeente ontvang vir u betrokkenheid in die bediening?

GLAD NIE	TOT 'N MATE	VOLDOENDE

